

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Negyedévre 1.50 kr. Két óra 1.—kr.
Félévre 3.—> Egy óra —.50 >
Egész évre 6.—> Egyes szám helyben és vidéken 6 kr.

HIRDETÉSEKET

Árszabály szerint számítunk. Bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilttér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ.

POLITIKAI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen hetenkint kétszer u. m.: kedden és pénteken.

SZERKESZTŐSÉG:

hova a lap szellemi részét illető közlemények s előfizetési díjak küldendők SÁROSPATAK, GORTVAY-FÉLE HÁZ

A hirdetési díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a kiadóhoz, Steinfeld Jenő nyomdáshoz küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el

FŐMUNKATÁRS:
CSENGEY GUSZTÁV.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
DR. BARTHA BÉLA.

KIADÓ:
STEINFELD JENŐ.

Előfizetési felhívás.

Az első negyedév vége felé közeledvén, legyen szabad egy kis visszapillantást vetni az „Őrálló” eddig megfutott pályájára.

Programmunkban ígértük a magyar állami s nemzeti érdek, a magyar protestantizmus ezzel szorosan kapcsolatos érdekeinek hűséges szolgálatát; ígértük, hogy a szabadelvűség, a felvilágosultság, a türelem és a valódi felekezeti béke harcossai leszünk; ígértük, hogy gondos figyelemmel fogjuk kísérni a társadalmi élet jelenlegi kérdéseit ép úgy, mint a politikai élet alakulásait; ígértük, hogy kritikai rovatainkra különös gondot fordítunk s nemcsak irányműveinket, hanem a lap szórakoztató tartalmáról is gondoskodni.

Talán dicsekvés nélkül hivatkozhatunk arra, hogy a közönség és a sajtó általános ítélete szerint, igéretünket, dacára a kezdet nehézségeinek, hűségesen, becsülettel beváltottuk. Sőt — jelentékeny anyagi áldozatokkal — igyekeztünk, ellentétben a mai sajtótermékek egy részének reklámhajtásával, többet adni az életünk tüzött nagy célok szolgálatában, mint a mit ígértünk.

Igy érthetjük el azt, hogy nem egészen negyedévi pályafutás után az „Őrálló” nevének híven megfelel s a szabadelvűség és protestantizmus számottevő organumává lett.

Legyőzte még ama kételkedők nagyobb részét is, kik nem voltak képesek el se képzelni azt, hogy egy vidéki kis város jól szerkesztett politikai lapot adhasson a közönségnek.

Ez eredményt munkatársaink nem buzgalmának s az érdeklődő közönség lelkesedése által való felkaroltatásunknak köszönhetjük.

E kettő segített legyőzni a kezdet élnkbe tornyosuló akadályait, a csüggesztő kétegyeket s aggodalmakat.

S hiszünk, hogy a mi eddig sikerült, ezután még inkább fog.

Az „Őrálló” előkelő írói gárdája még folyton új tagokkal szaporodik. Ujabban is Moldován György, a kolozsvári egyetem lelkes, magyar érzelmű tanára, a román nemzetiségi kérdés alapos ismerője, Biki Károly, a „Reformátusok Lapja” ismert nevű költő szerkesztője, Némethy Samu dr. orvos (közegészségügyi s orvosi kérdésekben) ígérték meg közreműködésüket.

Hiszünk, hogy a közönség párfogása méltányolni

fojja buzgó törekvéseinket s lehetőségessé teszi, hogy az eddigi nagy anyagi áldozatok nélkül tarthassuk fön lapunkat.

Annál inkább reméljük ezt, mert az „Őrálló” minden hatalmi körtől teljesen független, egyedül a közönség támogatására támaszkodó harcossá a zászlónkra irt eszméknek.

Különösen bizalommal kérjük a lelkes és tanító urakat, ne sajnálják a fáradságot lapunk terjesztésében; igyekezzenek részére különösen a világi elemet megnyerni.

Egyszersmind szíveskedjenek a közügy érdekében vidékük nevezetesebb politikai, egyházi, tanügyi, társadalmi és közgazdasági eseményeiről, ha a körülmények kívánják, esetleg *expressse*, vagy táviratilag értesíteni.

Tisztelettel

az „Őrálló” szerkesztősége.

Az „Őrálló” előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., 2 óra 1 frt, 1 óra 50 kr.

Ujjonnan belépő, legalább negyedéves előfizetőknek ingyen küldjük meg „Husvét” című ünnepi emléketünket, mely több mint két ívnyi terjedelemben, finom papíron kiállítva, szépirodalmi közleményeket fog tartalmazni és pedig költeményeket Szabolcska Mihálytól és Sántha Károlytól, előbeszéléseket S. Szabó Józseftől, Vértési Gyulától, Csengey Gusztávtól, Zempléni Árpádtól, humoros karcolatot Riveritől.

Hivatalos és magánhirdetéseket a legjutányosabb áron közlünk.

Előfizetési pénzek a lap tulajdonos Bartha Béla dr. nevére, hirdetések a kiadóhivatal címére küldendők.

Tisztelettel

az „Őrálló” kiadóhivatala.

Egy ideálunk teljesedése.

(A községi közigazgatás reformjához.)

(Folytatás.)

E képesítési szabályzatból következik a második baj: hogy nem odaváló elemek nagy számmal keresik föl a jegyzői pályát. Hogy hány oly egyént tekintünk ezt menedéknak, ki a középiskolában szorgalom, tehetséghiány, vagy rossz magaviselet

miatt az érettségi vizsgálatig el nem jutott, vagy azon keresztülgázolni nem tudott, azt számokban kimutatni nem lehet, de kétségtelen, hogy számuk igen nagy. A kettétört pályájú, az életefél kezdetén hajótörést szenvedett egyének sokkal nagyobb arányokban keresik fel e tisztességes megélhetési módot, mintsem kellene. És saját szempontjukból jól teszik. A „struggle for life”-ban onnan veszi az ember a megélhetés eszközeit, a hol találja, ezért elkárthatatlan senkit nem lehet. S ha hanyag, vagy csekély tehetségű egyének azt látják, hogy egy intelligens s nem ritkán jólétet ígérő pálya áll előttük nyitva: önmaguk iránti kötelességük azt fölkeresni. Hanem, hogy az ily elemeknek oly életfeladatra való tódulása, mely sok ismeretet, belátást, szorgalmat, pontosságot, hozzáférhetlenséget követel, a közjónak érdekében nem áll; hogy ilyenekkel a jó közigazgatás feladatait megoldani nem lehet: az kétségtelen.

A kitüntetett két visszasság oka a harmadiknak: hogy a jegyzőség olyan külön osztály a hivatalnoki karban, mely nincs abba szervesen beillesztve, s előhaladásra kilátást nem nyújt. Mert az megeshetik, hogy 600—800 frtos állomásról 1000—1500, 2000 frtot hozó állomásra jut, de ott is marad községi jegyző, kinek legfőbb kitüntetése a koronás ezüst, legjobb esetben arany érdemkereszt — 50 évi szolgálat után.

Ez nem jól van így. A jegyzői hivatalt úgy kellene szervezni, hogy ez a közigazgatási hivatalok sorában az első lépcsőfokot képezze. Kezdődjék a közigazgatási hivatali szolgálat a községi jegyzőséggel, s onnan lehessen aztán szolgabíróságba, főszolgabíróságba, árvászkéi ülnöki, elnöki székbe, megyei al- és főjegyzői állásba, alispánságba emelkedni fokozatosan, a mely fokozat az állami közigazgatás behozatalával volna megállapítandó. A mostani segédjegyzők helyét elfoglalnák a közigazgatási gyakornokok, kik ott kezdenék a megyei közigazgatás ismeretét, a hol igazán kezdődik: a községnél s az már a kitünőbbek számára főtartott előléptetés volna, ha a szolgabíróshoz stb. teszik át. Természetesen ez csak úgy képzelhető, ha a jegyzői életpálya minősítése is a jogvégtettséghez volna kötve, tehát amazokéval egyenlően megállapítva. De így széles tér nyílnék előttük a haladásra s ha netán a felsőbb közigazgatási pályák számbeli aránya erre nézve nem

Március 15.

1894.

Magasra a zászlót, szabadság zászlóját!
Zengjétek a magyar Tyrtaeus nótáját:
„Talpra Magyar!”... E nap a szabadság napja,
Örüljön e nemzet apraja és nagyja!...

E napnak fényéről, büvös emlékéiről,
A lelki szabadság szép kikeletéről,
Elemedett apák minékünk zengjétek
Nagy tettekre készítő buzdító éneket!

S megzendül az ének, a hazát bejárja
Elragad, felhevít messzeömlő árja...
Hallgassátok e dalt! Angyali zengés ez
Az ujjászületés dicső ünnepéhez.

Dúltak e hazában százados viharok,
Testvér gyilkolásra feszültek a karok.
A magyar a magyart irtotta, gyűlölte,
Hítviszály a békét e honból kiölte.

S míg a pártoskodás fergetege zajlák:
Fosztva lett az ország, pusztá lett sok hajlák:
A testvér a testvért bilincsbe verette,
És egymást a sötét vérpadra vezette.

Zrinyi, Wesselényi!!... Haj szomorú ének
Mit az emlék sóhajt, e dicsők nevének!...
Haj de még szomorúbb a bús magyar nóta,
Mit a nemzet sirva nyögött el az óta!...

S mint a megtört hon, mint a feldúlt fészkek,
Olyan volt sokáig tudomány művészet
Elnémult a múzsa a harcok zajában,
Keszergett a nemzet durva rabigában.

Borult a láthatár sötétben, feketén
Nem ragyogott csillag a haza bús egén!...
Szabad szó elvéve, hit, remény megtépve!...
Alkotmányunkat is zsarnok kéz megtépve.

És bár Rákócynak riadója zengett,
S hangjától a zsarnok trónusa megrengett:
A szabadság fényes diadalutjára,
Ráborult árulás sötét éjszakája.

S mintha zsidobadásban a tetem meglankad,
S kit elébb le nem győz sem erőszak, sem had,
Azután gyermek is megcsúfolja végre:
Leányágra szállt a nemzet dicsősége!

Szívét a szédítő hízegés megvette,
Szokásait, zengő nyelvét elfeledte;
S bár egy kis futófény átnyílt az éjben:
Volt a nemzet élte döböntő veszélyben.

De mint a kit lidércálm tart lekötve,
S kínosan vergődik sóhajtozva, nyögve,
S végre önbajával küzködve föleszmél,
Még bágyadt, de jobban ébred minden nesznél:

Ugy kezdett ébredni a nemzet erőre!...
Arcát megsimította szabadság szellője,
Orvosok siettek, rája gyógyírt raktak,
Szébb jövőről zengő proféták támadtak.

S mintha sötét égen szétszakad a felleg,
Vagy mintha a télnek bilincse felenged,
Fölkele a nemzet s kilépett egyszerre
Sötét börtönéből tavaszi reggelre!...

Életkedv, öserő acélozta aztán
S büszke lett és bátor, miként az oroszán!
Börtöntől feltörte, nyűgeit lerázta,
Régi ellenségét büszkén megalázta.

S akkor méltósága boldog érzetében
Mégváltó szeretet támadott szívében,
Az erős a gyengét keblére ölelte,
Egygyé forrt a nemzet szíve, teste lelke.

A hármás bérc ölen szabaddá lett a szó,
Cenzura bilincseit eldobá a sajtó!
Régi, ócska bástyák ropogva ledültek,
A hitgyűlölködés vérszei elültek.

Március 15! Óh nekünk mily drága,
Dicső emlék napod hármás szép virága!...
Szabadság, testvérség, egyenlőség fénye:
Te vagy most is e hon legszentebb erénye!

Itt virulsz te most is! Illatod szétárad,
Midőn hitviszálynak régi átka támad,
Kárpátok ormától messze Adriáig
Mégváltó szózatod szent ígérvé válik.

S mintha e dicső nap messze futó fénye
Öröklőleg szállna a titkos jövőbe:
Előtünk lobog az, mint vezérszövéznek
Biztató útjára egy új ezredvének!

Légy áldott dicső nap! Feltámadás napja!
Megaranyoz téged lelkünk gondolatja.
Légy nemzeti létünk ragyogó oltára
Tépo viharok közt erónknak forrása.

Magasra a zászlót! szabadság zászlóját!
Zengjétek a magyar Tyrtaeus nótáját:
„Talpra magyar!”... E nap a szabadság napja,
Örüljön e nemzet apraja és nagyja!...

E napnak fényéről, büvös emlékéiről,
A lelki szabadság szép kikeletéről,
Elemedett apák minékünk zengjétek
Nagy tettekre készítő, buzdító éneket!...

Lukács Ödön.

volna elég kedvező, gondoskodni lehetne s kellene arról, hogy érdemes községi jegyzők, hivatalaikon megmaradva is, mind rangban, mint címzetes szolgabírák s főszolgabírák, mind javadalomban előléphessenek.

Ez ellen azt vetik bizonyára, hogy egy jogvégzett fiatal ember nem megy közigazgatási gyakornoki címmel segédjegyzőnek, majd községi és körjegyzőnek. Pedig ez téves felfogás. Miért ne menne, ha társadalmi rangja nem lesz kisebb annál, mint a mennyire hasonló idő alatt most kiltása van, javadalmazása sem leend rosszabb, rendes hivatali alkalmazásra, s előléptetésre pedig sokkal inkább számíthat? Különösen, ha mindehhez hozzá vesszük, hogy ily formán a jegyzői kar is az államhivatalnokok kebelébe tartoznék, megfelelő nyugdíjigénnyel.

De a másik ellenvetés ép itt születik meg. Az aggodalmaskodók szerint ez oly költségeket hárít az államra, melyeket elbírní nem lehet. Nincs módomban most ez irányban részletes számításokat tenni, de ha tekintetbe vesszük a jelenlegi jegyzői és segédjegyzői fizetéseket s az állam terheül csak az okvetlenül szükséges fizetési szaporulatot vesszük, akkor alig hiszem, hogy ez 5—6 milliónál többel terhelje meg évente a budgetet, de ha tíz milliót veszünk föl, akkor igen sokat mondunk.

S ez is csak látszólagos kiadási többlet, — legalább egy jelentékeny része.

Mert ha Magyarországnak ily jegyzői kara leend — s ez esetben a jegyzőket méltán lehet községi és köri főnököknek is nevezni — akkor következő fontos kérdések nyernek önként megoldást.

Először is a kisebb polgári bíráskodás kérdése. Mert a jogi képzettséggel s 2—3 évi gyakorlati bíró jegyző, vagy ha úgy tetszik, községi főnök ítélkezése alá bátran oda lehet bocsátani az u. n. bagatell-pereket nemcsak 20, hanem 50 forintig is, sőt talán azon felül is 100 frt erejéig, hogy minő módzatok és kautélák mellett, annak részletezése nem lehet e szűk korlátok közé szorított fejtegetés feladata. De ez által megszűnnék az a tömérdek visszasság és panasz, melyek most a községi bíráskodást illetőleg felmerülnek s a járásbírók a kisebb ügyek egész legiójától megszabadulván, inkább szentelhetik erejüket a hozzájuk méltóbb feladatoknak s ezzel a telekkönyvi decentralisatiót is fokozottabb mértékben lehetne keresztülvinni.

A második önként megoldódó kérdés a polgári lajstromok vezetésére s a polgári házasság fogantatásának azokéire vonatkozik. Nem tudjuk, mi lesz a sorsuk azoknak a javaslatoknak, melyek a polgári anyakönyvvezetést és kötelező polgári házasságot illetőleg most függőben vannak; de a korszellem oly követelményei azok, hogy elodázni, mesterségesen megbuktatni lehet őket, de megölni nem, újra föltámadnak bukásuk esetén is, hogy éljenek: teljes megvalósulást nyerjenek.

Azonban kénytelenek vagyunk bevallani, hogy a mostani községi közigazgatási szervezettel mellett a legnehezebb kérdést képezi az, miként teremtsük elő az u. n. egyházpoltikai reformok teljes megvalósulása esetére a kellő műveltséggel, szakképzettséggel és megbízhatósággal bíró ama közegeket, kik egyrészt elég tekintélyesek arra, hogy a polgári házasság magasztos, a társadalmi szervezet alapját képező aktusa előttök s közreműködésükkel valósuljon meg, másrészt képesek a házassági, születési s halálozási lajstromok pontos vezetésére, s a kiadványok készítésére. Ily külön közegek alkalmazása nem kis költségbe, valószínűleg pár millióba kerülne, mert legalább is minden nagyobb községben és községi körben szükség volna egyre.

De a jegyzői képesítés általunk javalt emelése mellett a külön kiadás elenyészik, illetve beleolvad annak a költségeibe. S vajon ki kétkedik azon, hogy községi közigazgatásunk helyzete tarthatatlan, s hogy azt gyökerében kell reformálni? S ha ez áll, ki hihetné, hogy ez milliókra menő áldozatok nélkül megtörténhetik? E szerint tehát oly képesítésű jegyzői, illetve községi főnöki karnak teremtése, minőről szólottunk, tulajdonképp egyáltalán nem is igényel olyan új kiadást, minőt adminisztrációnk európai színvonalra emelése a papiros-kormányzás megszüntetése végett előbb-utóbb úgy is ne kellene meghoznunk. *Javaslatunk csak gyökeresebbé, de nem drágábbá teszi a reformot.*

S még ha feltesszük is azt — bár el nem ismerhetjük — hogy azok a milliók mind az itt tárgyalt reform folytán lesznek szükségesek s mind ennek a számlájára irandók: még akkor sem lehetne azt sokalni, mert ha valahol, úgy itt állna, hogy a mit a réven veszünk, kamatostul megnyerjük a vámon. A közegészségügyi, a közigazgatási, adói és honvédelmi, népoktatási és köz-

lekedési, köz- és biztonsági rendészeti s általában az egész adminisztráció oly mértékű megjavulásáról van szó, mely közvetve gazdagon megszerzi annak az áldozatnak busás gyümölcseit, melynek meghozatalát az ily gyökeres közigazgatási átalakulás megköveteli. S ha az itt fölvetett újítások megvalósulnak, akkor természetesen megoldást nyer a jegyzői javadalom s a jegyzői kar társadalmi állásának kérdése is; de a túlterhelés is le lesz véve vállalkiról, mert szakszerű foglalkozások elég munkakört, s a tisztességes megélhetésre s előhaladásra elég eszközt fog nekik nyújtani.

Nézetem szerint tehát a jegyzői képesítés mostani módja eltörendő; előfeltételét az érettségi vizsgálat letételén kívül a jogvégzettség képezze: a jegyzői tanfolyam tehát egy legyen a jogi tanfolyammal; ennek megfelelőleg a jogi szakoktatás is két részre különítendő: túlnyomólag gyakorlati (szak-) képzésre és elméleti képzésre. Amazt teljesítsék a három évfolyammal szervezett jogakadémiák, melyek tanulmányi rendjében az elméleti tárgyak megszorítandók, emezt az egyetemek. A jegyzői állás beillesztendő a közigazgatási hivatalnokai kar hiérarchiájába s a közigazgatási rendes hivatali szolgálat a jegyzőséggel (községi főnökséggel) kezdődjék, onnan törtévé az előlépés; magasabb hivatalba elő nem lépő, de kiválóan érdemes jegyzők (községi főnökök) állásaikban való meghagyás mellett címzetes felsőbb (szolga-, főszolgabírói stb.) rangot nyerhessenek megfelelő rang- és javadalom emelkedéssel: mint államhivatalnokoknak, az 1885: XI. t. c. alapján megfelelő nyugdíjigényük legyen; ők eszközöljék a községi bíráskodást, ők legyenek a polgári házasság megkötésére s a polgári anyakönyvvezetésre jogosított közegek; a közigazgatási gyakornokok működésüket a községi és körjegyzők (főnökök) mellett kezdjék.

Még azt jegyzem meg, hogy a reform teljesebbé tétele végett kívánatos volna, ha a községi előjáróság (főnökség) és a szolgabírók közé még egy közigazgatási hatóságot helyeznének, a minő minden járásban, annak terjedelméhez és a községek számához képest 3—4 volna, s feladata lenne a községi igazgatás hatatosabb ellenőrzése, amire most a szolgabírók az idő hiánya miatt képtelenek.

Végül magától értetődőnek tartom, hogy a reform behozatalakor a szolgálatban levő jegyzőkre nézve méltányos átmeneti intézkedések léptetendők életbe

Ime, nagy vonásokban megrajzolva, Magyarország községi közigazgatásának mélyreható reformja, melynek alpháját s ómegáját a jegyzői kar és képesítés gyökeres újjáalakítása képezi, mely a közérdeknek ép úgy, mint a nagyfentosságú, közigazgatásunk szegletkövét képező testületnek mondhatlan előnyére válik.

(Vége köv.) Bartha Béla dr.

EGYHÁZI ÉLET.

Hallgassunk-e a stóláról?

Ajánlva Görömbei Péter úrnak.

S ha megkérdeznék azokat a lelkeseket, kiknek gyülekezete 500 lélekből áll, hogy vajon nem ér-e meg az ő — mindennemű — stólájuk 100 frtot; az 1000 lelket számláló gyülekezet lelkipásztorát, hogy az övé 200 frtot s a 2000 lélekszámú gyülekezetét, hogy 400 frtot: én azt hiszem, hogy minden lelkes felelete az én állításon erősítésére szolgálna.

Hogy érdemes-e terhet viselni (értve ingyenes kiadványok kiállítására fordított időt és fáradságot) a fenti összegért? én azt hiszem, hogy igen. Nem oly sok az, hogy meg ne lenne fizetve a munka-díj.

Tovább olvasva G. P. ur idézett cikkét, ő azt is állítja — érvül hozza fel — hogy 25—30, sőt 50 évig még mi kapjuk a kiadványokért is a stólát; tehát még ma nincs okunk feljajdulni. Én erre nézve se tudok oly nyugodt lenni.

Nyughatatlanságnak két oka is van. Először az, mert bizony megfoghatatlan a papi jövedelem, mihelyt a törvények életbe lépnek, úgy azok, melyek a liturgikus szertartások végzéséért, mint a melyek a kiadványokért fizettetnek. De még ha mindjárt meg nem fogyatkoznék is (ez a második ok), 25—30 év oly hosszú idő, hogy éppen ezért nem hagyhatjuk az utókort bizonytalanságban.

Hogy miért és hogyan fogyatkozhatik meg a stóláris jövedelem, azt a jövőnek előre nem tudásából állíthatom. Ugyanis ki képes a jövődöbe belátni s megmondani, hogy lesz-e a polgári házasság bejövetele után is esketés minden esetben? Ma úgy mondják még, hogy az egyházi megáldás is kellék lesz. A törvényjavaslatban nincs benne. Továbbá ki tudja, a különböző felekezetek között a gazdagabbak nem fognak-e stóla nélkül keresztelni, temetni? Mert a polgári anyakönyvvezetés s a vallásbadság proklamálása mellett nincs helye annak, hogy kimondassék, hogy melyik felekezet lelkésze az illetékes egyik vagy másik liturgikus szertartás elvégzésére, holott ma sem ez a fő, hanem az anyakönyvi bejegyzés.

Egy szóval — bizony csonkul a papi jövedelem! S ha és a kik nyughatatlanok e miatt: én értem nyughatatlanokodukat, mert — ismétlem — én sem tudok megnyugodni.

En tehát okvetlenül felvetendőnek vélem a stóla-kérdést! Igaz, kenyér-kérdés. De elvégre az ember egész élete anyagiakon alapszik: az összes szellemi életnek alapját az anyagi képezi: tehát még hazafiak sem lehetünk kenyér nélkül.

Azonban azt is ki kell jelentenem, hogy a stóla-kérdést én nem úgy vélem felvetni, hogy az a mai liberális törvényjavaslatok elé gátat vessen. S én hiszem is, hogy a kormány ezt nem gondolja felülünk, de azt igenis belátja, hogy midőn stóláris jövedelmünk csonkulását kárpótoltatni akarjuk — csak igazainkat kérjük, követeljük.

Én még az 1848. XX. t. c. érvényre emelését sem vagyok hajlandó kárpótlásnak tekinteni; az azon felül jogos részünk.

Hogy melyik útját-módját tekintem alkalmasnak a stóla-kérdés felvetésének, arra nézve az a nézetem, hogy a prot egyház legközelebbi hivatalos gyűlésein vesse fel e kérdést megvitatas végett:

1-ször. Nem kívánja-e meg a vallásos szellem emelése, az összes stóla eltörését (kivéve a kiadványok árát) azon percben, midőn úgy az anyakönyvek államosítására, mint a polgári házasságra vonatkozó törvények érvényre emelkednek?

2-ször. Ha igen, honnan kárpótoltatnak a jövedelem csonkulást szenvedő lelkesek? Az államtól követeljük-e, vagy az egyház áldozza fel pénztárát?

Megjegyzem még egyszer, hogy az 1848. XX. t. c. sohasem tekinthető kárpótlásnak s hogy a hívek se terhelhetők meg e tekintetben — még a gazdagabb gyülekezeteken sem — s végre a lelkesektől se kívánható, hogy oly számba veendő összegről, mint a stóláris jövedelem, lemondjanak.

3-szor. Ha nem, mi lesz a teendője azoknak a lelkeseknek, kiknek jövedelme vagy az elbűnésnek, vagy a vallástalanságnak lesz áldozatává?

Ha így vetjük fel a kérdést, én nekem az a hitem, hogy lesznek bölcsek, kik célhoz jutni segíteni fogják egyházunkat. S azt is hiszem, hogy senki ránk nem foghatja ezért, hogy rossz hazafiak vagyunk. Mi támogatjuk a kormányt, de azt, a mi a miénk, elvenni nem engedhetjük.

„Két gonosz ember van: a ki a magát engedi s a másét elveszi, — mondja a magyar példabeszéd. — „Qui tacet, consentire videtur” — mondja a latin példabeszéd.

Nem kívánatos, hogy akár egyik, akár másik példabeszéd ránk illjék!

Ref. lelkész.

Gyűlések. A dunamelleki ref. egyházkerület ápril 3-án, a dunántúli ápril 4-én, az erdélyi e hó végén tartja meg tavaszi közgyűlését. A ref. egyetemes konvent, ápril 24-én kezdi meg üléseit Budapesten.

Az enyingi ev. ref. lelkész kitüntetés. Szücs János enyingi lelkésznek 6 Felsége a király 50 évi sikeres lelkészi szolgálata után a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta. Fogadja a kitüntetett legszívesebb üdvözlésünket.

A hazai evangélikus egyháznak március 15-én örömapja lesz, e napon tölti be ugyanis Karsay Sándor dunántúli püspök tetteken gazdag életének 80. évét.

A „Luther-társaság” kis bizottságának Zsilinszky M. és Bachát Dániel elnöklété alatt tartott márciusi havi ülésében betérjettettek a megvizsgált és helybenhagyott számadások. E szerint a társulat vagyona 9447 frt 31 krt tesz, be nem számítván a tagdíjhátralékokat és a kiadványokba fektetett összegeket.

A Magyar Prot. Irodalmi Társaság 5-ik felolvasó-estélyén, március 9-én Kenessey Dezső dr. tartott felolvasást „A protestantizmus hatása a közoktatásra” címmel. Abból indult ki, hogy a nevelést nem szabad befejezni az iskolában, hanem az iskolai szervezet olyan legyen, hogy az életbe, a társadalomba zökkenés nélkül léphessen be a növendék és a társadalom eszközt nyújtson a megkezdett nevelés tovább fejlesztésére. A ker. szellem csak a protestantizmus vezette be — fejtegette tovább a felolvasó — az iskolába, mert a középkori iskolai nevelés minden volt, csak nem keresztény. Az olaszoknál a nevelés csak díszítésre szolgált az embernek, a német humanisták is a klasszikusokból merítették nevelésük erkölcsi elveit. A reformáció a társadalom nevelő szelleme gyanánt lépett fel s a népnek bibliás nevelésben kereste a biztos talajt, az alapot. Igazolását Hollandiára utalt, mely a prot. nevelés hatása alatt nyugodt, művelt és boldog volt a 17. században. Majd rátért hazai viszonyainkra: nálunk a reformáció középiskolákat teremtett, ezek által hullt annyira, hogy a 16. században 125 prot. középiskola létesült. Nagy nemzeti jelentősége volt a prot. iskolai autonómiának, ez a szervezet jellemet fejlesztett a tanulóknak, a kik aztán hazánk függetlenségének megvédésére használták fel az autonómia csepegtette elveket. A protestantizmus fektette a nevelést a jellemképzés alapjára az által, hogy az elszigetelt nevelés helyébe a hasonlókoru tanulóknak együtt, egyenlően fejlesztését tette. A felolvasáson főleg férfiak sokan jelentek meg.

Licentiátus.

„Százéves küzdelem a kassai ref. egyház megalakulásáért 1550—1560-ig” cím alatt, mint a „Prot. Irodalmi Társaság” monográfiája jelent meg, Révész Kálmán a ieles egyháztörténetíró s kassai lelkész munkája. Itt csak a megjelenést említhetjük föl, ismertetéséről gondoskodtunk. A könyv ára 80 kr, a nevezett Irodalmi Társaság tagjai tagilletményül kapják.

A kassai ref. egyház — mint már régebben meg is írtuk — husvétkor fogja fenállásának 250 éves évfordulóját megülni. Az ünneplés szükkörben, tisztán a szép multu egyházközösségnek, hogy úgy mondjuk családi körben fog lefolyni, de lélekben résztveszünk abban mindnyájan, kik a dicső multat meg tudjuk becsülni. A hívek egy 220 frtos urasztali kehelylyel adakoznak a kegyelet oltárán ez alkalomból.

TANÜGY.

Országos tanszerkiállítás Debrecenben.

(Folytatás.)

D) Ipariskolák

1. Iparostanonciskolák.

a) Az iparostanonciskolák belső berendezéséhez tartozó felszerelések, butorzatok. Tankönyvek, tanszerek, taneszközök, szemléltetési képek, tárgyak, segédgépek vagy ezek mintái, térképek. Az e körbe tartozó szakirodalom termékei: u. m. szakkönyvek, szaklapok, folyóiratok és szakértekezések.

b) Az iparostanonciskolák részletes tan- és óraterve, tanmenete, részletes tananyag beosztás és munka-beosztási tervezet. A növendékek az 1893/4 tanévi írásbeli és szakrajzi dolgozatai, a különböző iparágak tanoncainak munkái. Az iskolák beléleti kimutatása, a tanoncok állapotát jelző grafikus táblázati kimutatások. Az iskolák költségvetése, igazgatására vonatkozó kezelési iratok és nyomtatványok.

c) Az épületek, tantermek, nevezetesebb gyűjtemények fényképei. Az iparostanonciskolák történeti fejlődésének adalékai. (Évi értesítők, évkönyvek.)

2. Iparos szakiskolák.

a) Iparos szakiskolák belső berendezéséhez tartozó felszerelések és butorzatok. Tankönyvek, tanszerek, taneszközök, a tanításhoz tartozó segédgépek, vagy ezek mintái, szakminta-gyűjtemények, rajzminták, modellek, szemléltetési képek. Munkafokozatok gyűjteménye és munkaprogramja. Az e körbe tartozó szakirodalom termékei: u. m. szakkönyvek, szaklapok, folyóiratok, szakértekezések stb.

b) Az iparos szakiskolák részletes tan- és óraterve, részletes tanmenete, az oktatás módszerének, fokozatos menetének bemutatása. A tanulók 1893/4 tanévi írásbeli, szakrajzi dolgozatainak és munkáinak bemutatása. Az iskola beléleti kimutatása, a növendékek állapotát feltüntető grafikus táblázatok. Az iskolák szervezeti szabályzata, költségvetése és igazgatására vonatkozó ügykezelési iratok és nyomtatványok.

c) Iparos szakiskolák épületeinek külsejéről, tan- és munkaterméről fölvett fényképek. Adatok az iskola történeti fejlődéséről. (Évi értesítők és évkönyvek stb.)

IV. A középiskolai oktatás és ezzel kapcsolatosan a tanárképzés.

a) Ezen csoportban kiállítandók a tanintézetek belső berendezéséhez tartozó összes tárgyak, (például butorzatok s több effélék.). Tankönyvek, tanszerek, taneszközök, a szemléltető oktatáshoz tartozó képek, minták, térképek, segédeszközök és gépek. Egyes gyűjtemények vagy tárgyak a természetrajzi, földrajzi, kémiai fizikai, geometriai, matematikai, mértani és a testi nevelés köréből. Ezen gyűjteményekből kiállítandók a minimális a maximális normal gyűjtemények, vagy ha ezzel nem rendelkeznek a tanintézetek, az esetben elfogad a rendezőség részleges gyűjteményeket, vagy egyes tárgyakat is, melyekből esetleg összeállítandó a minimális normal gyűjteményeket. A középiskolai nevelés és oktatásra, valamint ezzel kapcsolatosan a tanárképzésre vonatkozó szakirodalom termékei: u. m. szakkönyvek, szaklapok, folyóiratok, szakértekezések stb.

b) A középiskolai nevelés és oktatás és ezzel kapcsolatosan a tanárképzés részletes tan- és óraterve, fokozatos tanmenete, tananyag-beosztása. Módszeres eljárások s ezekkel összefüggésben a tanár által szerkesztett és feltalált segédeszközök, valamint a tanárak szakgyűjteményei és irodalmi működésük termékeinek egy-egy példánya. A tanuló ifjúság 1893/4. tanévi dolgozatai az összes tantárgyakból: u. m. írásbeli, rajzi és természetismereti gyakorlatok. Ifjúsági könyvtárak és ezek lajstromai. A növendékek állapotáról grafikus táblázatok. A tanintézetek beléletét feltüntető adatok, az intézetek szabályzata az internátusok tervezete és ezek költségvetése. Ügykezelési iratok és nyomtatványok.

c) A tanintézetek épületeiről, nevezetesebb termeiről fölvett fényképek. Udvar, kert, torna- és játszótérek alapok és térrajzai. Az épületeket az ezekben elhelyezett tantermeket, internátust, kiserületi termeket, tornát stb. feltüntető alaprajzok. A tanintézetek régi épületeiről fölvett képek, tanítási eszközök és tanszerek, tankönyvek bemutatása korszakonként. A tanintézetek történeti fejlődésének adatai, — u. m. évkönyvek, évi értesítők, jegyzőkönyvek, régi tantervek, tanmenetek, tankönyvjegyzékek adománylevelek stb.

V. Tankerületek vagy vidékek szerint csoportosított vegyes kiállítás.

a) Tankerületek és egyes vidékek nevezetesebb tanintézeteinek belső berendezése, butorzata. Tankönyvek, tanszerek és taneszközök, szemléltetési képek, térképek, állat-, növény- és ásványgyűjtemények stb. Tankerületi és vidéki tanügyi irodalom termékei: u. m. szakkönyvek, szaklapok, folyóiratok stb.

b) A tankerületekben levő iskolák részletes tan- és óraterve, tanmenete, tananyag-beosztása, módszeres eljárások és tanügyi irodalmi termékek korszakonként csoportosított bemutatása. A növendékek munkálatai az 1893/4. tanévről, a növendékek, tanintézetek, tanítók tanári állapotát feltüntető grafikus táblázatok. Tankerületi ügykezelési iratok és nyomtatványok.

c) A tankerületek iskoláinak épületeiről fölvett fényképek. Az épületek beosztásáról, udvar, kert, torna- és játszótérekéről fölvett alap- és térrajzok. A tankerület tanügyi-történetének adalékai (monografiák) stb.

(Vége köv.)

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Az 1848. 20. t. cikk. Az országgyűlési rovatból értesülnek olvasóink, hogy *Eötvös* Károly március 10-iki képviselőházi beszédében, egy nagyszabású és ha megvalósulhat, igazán korszakalkotó határozati javaslatot terjesztett be, mely így hangzik: „Határozza el a képviselőház, hogy a szőnyegen levő s a házassági jog rendezéséről szóló törvényjavaslatot elfogadja s egyúttal utasítja a kormányt, hogy e törvényjavaslat törvényt válna után azonnal az 1848. 20. t. cikk rendelkezésének megvalósítása s életbe léptetése tárgyában a megfelelő törvényjavaslatot terjesztesse elő.”

A ki csak némileg ismeri Magyarországon a felekezeti viszonyokat; a ki tudja, hogy éppen a legmagyarabb protestáns felekezetek mennyire küzdenek a szegénységgel, mennyire gátolva vannak e miatt nemcsak egyházi, de nemzeti fontos missziójuk teljesítésében is: azt csak igaz örömmel töltheti el *Eötvös* javaslata.

Még tavaly megmondottuk azokkal a protestáns aggodalmaskodókkal szemben, kik az egyházpolitikai javaslatok megvalósítása előtt az 1848: XX. törvény-cikk kerestülvitelét követelték, hogy az előbb-utóbb bekövetkezik; szabad nemzet a szabadság és egyenlőség útján csak előre haladhat s ha békés, normális időben e haladás nem is lehet forradalmilag rohamos, lépésről-lépésre alkotásról alkotásra haladva, mégis bizony közelik a nemzet, a kitűzött cél: a szabadság és jogegyenlőség eszméjén alapuló magyar nemzeti társadalmi s állami élet megalkotása felé.

Megmondottam, hogy az egyházpolitikai javaslatok megvalósítása önként vonja maga után az 1848: XX. t. cz korszeri fogantatását. Az események hamarabb igazat adtak nekem, mint remélhettem. Az 1848: XX. t. cz. kérdését fölvetette minden párt: a kormánypárt épűgy, mint az ellenzék, legútszóbban *Eötvös* Károly.

Persze az megint más kérdés, hogy tekintve a nemzetiségi egyházakat s azok magatartását a magyar állammal szemben, micsoda alakot kell adnunk ez elv megvalósításának, hogy saját ellenségeinket ne lássuk el anyagi jutalommal; más dolog, hogy miként oldassék meg ez esetben az állami eredetű kath. egyházi vagyon kérdése; más kérdés az, hogy alig merült föl ez eszme, a klérushoz közel álló lapok már is *egyenérték* követelnek a kath. egyháznak az autonómiában és kongruán, mintha az 1848. 20. t. cikk célja nem éppen az lett volna, hogy a gyöngébb felekezeteket emelje a kath. egyház színvonalára.

Mind ezek oly kérdések, melyek alapos, minden oldalról való megvitást igényelnek; de az elvnek, az 1848. 20. t. cikk megvalósításának gátul nem szolgálhatnak.

Apróságok. *Ugron* Gábor szerint az 1868: 53. t. cikk szellemének megfelelő rendezést Erdélyben 300 eszterdeig éppen és sértetlenül fentartotta a felekezeti kölcsönös túlelem. *Ugron* megcsalta emlékező tehetsége. Mióta Leopold idejétől Erdély megszünt nemzeti fejedelemség lenni, az udvar s az általa támogatott kath. papság úgy ezt a jogszabályt, mint számos mást, számtalanszor sértette meg s mindenképp oda törekedett, hogy fejedelmi rezolúciókkal és törvényellenes cselekményekkel növelje hatalmát s rontsa az eretnokséget. Az apostasia rendszabály, hatheti vallásoktatás, szerzetes rend törvénytelen betelepülése Erdély történetében sem ismeretlen dolgok.

Ugron Gábor szerint a kötelező polgári házasság az állami mindenhatóság szülötte s így zsarnoki. De midőn az állam mindenkit egyházi házasságra kényszerít, az nem zsarnoki — az csak a vallási kegyelet s erkölcsi érzés kimélete. Szerinte legjobb lett volna az 1868. 53. cikknek a *magá értelmé szerint való szankcióját meghagyni* s az elkeresztelési rendeletet visszavonni. Vagyis — a lelkiismereti szabadság szent nevében a teljhatalmu próféta csinálást engedélyezni, de úgy, hogy látszólag meglegyen a protestantizmus védelme — a szankció nélkül 1868. 53. cikkben. Ezt érték a protestantizmus reformellenes védői az 1868. 53. cikk fentartása alatt. Erre el lehet mondani: „Ments meg Uram Isten, jó barátaitól, ellenségeimmel majd magam is elbánok.”

Ez a fureszaság is *Ugron* Gábortól jön: „Ha a gyöngénő, a midőn az erős férfival szerződésre lép, egyedül az állam törvényeit látva maga előtt, akkor az a nő nem érezne magát biztosítottnak, mert az állam törvényeit férfiak hozzák meg és férfiak változtatják meg, kell tehát neki egy hatalmasabb biztosíték, mely az Isten törvényeiben áll, mert az a családi élet, a mely annyi önfeláldozást, annyi hűséget, annyi szeretetet igényel, az a családi élet igen üres lesz, ha csak egyszerűen szerződésre lesz alapítva.”

Ugron úr szerint hát a nő nem bízhatik az államban s annak jogrendjében. E szerint mindent, a mi a nőre vonatkozik, egyházi szertartásokkal kellene körül venni. Legnagyobb biztonságban lehetnek azonban társadalmi állásuk és jogaik felől — a papi gazdasszonyok és azok a bizonyos unokahúgok, mert ezek már csak igazán az egyház védelme alatt állanak!

De folytassuk tovább a kalászszedést az *Ugron* Gábor szellemi tarlóján. Szerinte a *szabadság és szabadelvőség* nem egy. Persze hogy nem egy, mert a szabadelvőség csak a törekvést, a szabadság pedig az elért eredményt jelenti. Szabadelvű minden ember, a ki az adott viszonyok közt az egyéni, politikai és társadalmi s szabadság lehető legnagyobb mértékének a megvalósítására törekszik. Szabadság pedig az az egyéni, vagy társadalmi állapot, midőn a cselekvés felesleges korlátai lehullanak, akadályai elháríthatnak.

Hát azért, ha nem egy is a szabadság és szabadelvőség, mégis csak a legfelsőbb kapcsolat van a kettő között. A szabadság mindenkor a szabadelvőség gyermeke, teremtménye

Ugron Gábor egy hatalmas beszédében érvelt a fakultatív polgári házasság mellett, mert szerinte ez a legszabadabb forma, s végül elfogadta a — szükségbeli (vagy újabb, de találó elnevezés szerint *inséges*) polgári házasságot. Itt a jeles szónok következetlenségénél csak tévedése nagyobb. Mert, a mint azt már sokan megmondották,

a fakultatív polgári házasság mellett lenne csak teljes az egyház és az állam küzdelme, mindkettő arra törekedvén, hogy hatalmi körét menél jobban kiterjessze. Valóságos „ki a legény a csárdában” politika állana elő, a mitől örízze meg Isten ezt a szegény Magyarországot, hol úgyis annyi „legény” van a csárdában.

Beöthy Ákos azt mondá a kötelező polgári házasság ellen tartott nagy beszédében, hogy nem akarja azt, mert az az állami mindenhatóság követelménye. Hát Kassán, 1892-ben miért beszélt úgy, hogy minden józan eszű ember azt gondolhatta, hogy ő a kötelező polgári házasság barátja? Akkor szívesen rakta zsebre a szabadelvőségért kapott tapsokat s nagy örömmel hógolyóztatta meg a „reakcionárius” Szilágyi Dezsőt. És az állami mindenhatóság ez esküdt ellensége micsoda vallomást tesz ugyanazon parlamenti beszédében? Hogy ő „megesontosodott centralista.” Már aztán higgye el a ki akarja, hogy a centralizáció alkalmazás eszköz az állami mindenhatóság megtörésére. Ennek a magyarázatával különben *Beöthy* is adós maradt.

I. Napoleon, II. József és Bach. Sokszor hallottuk azt a mostani egyházpolitikai vitában, hogy szabadság és szabadelvőség nem egy; mint láttuk, *Ugron*nak is egyik kedves vesszőparipája. Felhozták például II. Józsefet, I. Napoleont és *Bach*ot, kik szabadelvűek voltak, de a szabadságot gyűlölték. Hát bizony nem voltak azok szabadelvűek sem. Egyszerűen *felvilágosodottak* voltak s mint ilyenek *magukat és hatalmi törekvéseiket* nem akarták alávetni az egyházi hatalomnak. Egyébként azonban zsarnokok voltak. A szabadelvőség az egyént s annak szabadságát tekinti, ők a fejedelmi hatalom erejét tekintették. A szabadságnak csak oly mértékét tűrték, a minőt ők engedélyeztek, ez pedig maga a szolgaság. Szolgaság és szabadelvőség pedig nem egy.

A gyermekek vallása. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága *Schwarz* Gyula elnökléte alatt tartott március 8-iki ülésében folytatta a gyermekek vallásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását.

A kiküldött albizottság előterjesztvén javaslatát, az első és más dik szakaszok szövegezésére nézve, *Csáky* gróf miniszter annak kijelentésével, hogy az albizottság által bemutatott szöveg a múlt ülésben jelzett álláspontja tekintetében öt nem ingatja meg, kiemeli az új szöveg némely hiányait. A bizottság az első szakasz első bekezdését szövegezésében következőleg állapította meg:

„Különböző bevett vagy törvényesen elismert vallásokhoz tartozó házások, házasságok megkötésétől számított hat hó alatt *egyszer s mindenkorra megegyezhetnek arra vonatkozólag, hogy gyermekeik valamennyien az atya vagy anyja vallását kövessék.*”

A második szakasz első bekezdésének szövegezését következőképpen állapították meg:

„Az 1. §-ban körülírt megegyezés hiánya esetén a gyermekek *szülei vallását nemök szerint követik*, illetve abban neveltetnek, a mennyiben ezen vallás a bevett vagy törvényesen elismert vallások közé tartozik.”

A szakasz többi pontjának tárgyalása folyamán a bizottság elvileg a következőknek felvetését határozta el, a szövegezés végleges megállapítását későbbre halasztva:

„A bevett vagy törvényesen elismert vallások egyikéhez sem tartozó szülő jogosítva van megállapítani, hogy saját nembeli gyermekei a bevett vagy törvényesen elismert vallások melyikében neveltetnek. Ha az illető szülő ezt nem állapítja meg, mindkét nembeli gyermekek a másik szülő bevett vagy törvényesen elismert vallásában nevelendők. Ha egyik szülő sem tartozik valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez, a szülők egyszermindenkorra megállapítják azt, hogy gyermekeik melyik bevett vagy törvényesen elismert vallásban nevelendők. Ha erre nézve a tankelelés kor eléréséig nem egyeznének meg, azt, hogy a gyermekek mely bevett vagy törvényesen elismert vallásban neveltetnek, a rokonnok meghallgatásával a gyámhatóság állapítja meg.”

A törvényjavaslat többi szakaszai érdemleges módosítás nélkül elfogadtatván, illetőleg az előző szakaszoknál történt megállapodások értelmében újra szövegezendőknek határozatván, az ülés véget ért.

A hadügyi költségvetés. *Wekerle* miniszterelnök március 8-án délelőtt folytatott délután több óráig értekezett *Krieghammer* lovassági tábornok, közös hadügy-miniszterrel, a ki márc. 8-án Budapestre érkezett. E tanácskozások, a mint a lapok írják, a hadügyi kormányzat jövő évi költségeloirányzatának megállapítására vonatkoznak, a melynek tervezetét a hadügyminisztériumban már elkészítették. A delegációk ugyanis, a melyek az idén Budapesten gyűlnek össze, május végére, vagy legkésőbb június elejére össze lesznek hivandók. Az 1895. évi egész közös költségeloirányzat megállapítása a legközelebb valószínűleg Bécsben tartandó miniszteri tanácskozásokban fog bekövetkezni.

A sepsi-szentgyörgyi kerület képviselősege *Beksis* Gusztáv miniszteri tanácsossá történt kinevezése folytán megüresült. A választók egy része *Gajdary* Ödönt, a „Nemzet” szerkesztőjét, másik része *Szekely* György drt kiáltotta ki jelöltül. Mindkét jelölt a kormánypárt hive.

Az egyházpolitikai ellenzék és az antiszemitizmus. Mindjobban kiderül, hogy az egyházpolitikai ellenzék egyes pártok hatalomra törekvésén, egyes államférfiak személyes duzzogásán, egyes pártvezérek klérus-kegyhajházátán s a protestantizmus gyűlöletén kívül az antiszemitizmus érzelmeken is alapszik. Ennek első szószólója *Pongrácz* Károly gróf, közvetve *Kovács* Albert volt, majd azután *Okolicsányi* László és — *Asbóth* János, a reakcióban utazó politikai külön és kamarillai saját külön megbízott *Hentzi*-koszorúzó következett. Végül pedig a „Magyar Állam,” mely legközelebbi számában nyílt vallomást tesz arról, hogy ha az antiszemitizmust *Tisza* Kálmán bűnös keze ki nem irtotta volna, ma nem volna bajunk az egyházpolitikai reformokkal. Antiprotosztantizmus, antiliberalizmus, antiszemitizmus — imé ezzel az átlátszó lepellel van betakarva a modern Antikrisztus.

„Egy eltévelyedett pap”. (Ajánlva az egyház-politikai ellenzék becses figyelmébe) E cím alatt értesülünk közvetve a „Dreptatea” nyomán egy derék, hazafias román pap áldásos működéséről. Nevezett lap egyik közeli száma ugyanis, panaszos levelet közöl, mely egy *rom. szt. Mihályi* földművelő tollából ered s „borzasztó” vádakat foglal

ORSZÁGGYÜLÉS.

magában papok *Jurma* Teodor ellen. Nevezett lelkész büne abból áll, hogy a magyar urakkal konspirálva, az olesó pénzen kínált korcsmaépítést a „kisdédóvó” számára meg akarja vétetni, sőt már szándékát keresztül is vitte.

„Midőn pedig a „magáról megfélemedezett papot” ezért egy pár jó nacionalista kérdőre vonta, az eltevelyedettség azt merete mondani: „Megmutatom én, hogy reverendát hordok s hogy kisdédóvó lesz itten”.

„O szentséges atyám! mondja a levél, ments meg bennünket, szabadítsd meg a román nemzetet az eféle lelkektől. Mi egyebet nem mondhatunk, mint: égre kiáltó bűn, hogy reverendát visel az eféle ember”. Levélét azzal fejezi be az illető tudósító, hogy 5—6 íven sem írhatna eleget papjuknak eféle viselt dolgairól. A tudósítást szent borzalommal csillagozza meg a szerkesztőség, mondván, „Ugyanerről a megtévelyedettség papról azt halljuk, hogy izgat a faluban, s rá akarja venni a románokat, hogy a vasárnapi nagygyűlésben Budapesten részt vegyenek”.

Egy tudósításunk pedig arról szól, hogy ez a pap megígérte résztevését a márc. 4-iki budapesti gyűlésen. Hát ilyen rohadt már a mi almánk? (A szerkesztőség megjegyzése).

Ennyit a „Dreptatea” alapján. Valóban örülünk, hogy abban a nemzetiségben, mely minket annyira gyűlöl, akadnak oly derék papok, kik a nemzetiség eszme magasztos ideáit helyesen felfogva, nem a szétrombolásra törekednek, s nem üres ábrándok után kapkodnak, hanem hivatásukat nemesen betöltve, a közjóra munkálnak. Örvendünk, hogy akadnak oly férfiak, mint *Jurma*, kik népük boldogságát másban gondolják elérhetni, mint a megzavart eszű agitátorok. Örvendünk és üdvözljük őket, s figyelmükbe ajánljuk az „*Ungaria*” legközelebbi számában ugyancsak egy román pap által nyíltan kimondott szót: „Miért ragaszkodjunk mi eskőnösen más államhoz, legyen az bár Románia, a midőn megvan nekünk ez a másik édes anyaföldünk, mely bőlesőjében ringatott, s a mely hantjaival takar be majd”. Jól ismerjük azokat a küzdelmeket, melyeket az olyan törekvőknek, mint *Jurma*, vívniök kell, s épen azért adózunk neki őszinte köszönetünkkel. Tudjuk, mily ellenséges áramlat csapkod körülöttük. Látjuk azt már magából a fentebb idézett közleményből, midőn a „Dreptatea” egész örömmel ad ki egy egyszerű paraszt által írt levelet, a mely nemzeti-ségi szempontból súlyos vádakot foglal magában. *Jurma* tette a legnagyobb bűnt foglalja magában, azt a bűnt, melylyel a „renegát” névre szolgál rá. Nem foglalkoznánk ily hosszasan e dologgal, ha nem ismernők annyira a helyzetet, mint a hogy tenyleg ismerjük. A román lapok eféle cikkei nem jelentenek egyebet, mint — bocsánat a kifejezésért, — úgyszólván rá uszítani a román közvéleményt, egy olyanra, ki a román nemzeti párt s közvetve a *liga* intenciói ellen mer tenni.

Mert sok szó fér ám ahhoz a levélhez is, mit a „Dreptatea” oly fennen egy egyszerű paraszt tudósításaként ad ki, úgy a mint azt beküldte. Hát lehet, de erősen kétkelkedünk, hogy akadna hamarosan olyan román földmivelő ember, a ki oly irodalmi nyelven írott levelet tudna produkálni, mint a „Dreptatea” által közlött. Nem akarjuk exegatálni ama levelet, de könnyen kimutathatók állításunk valóságát.

Itt csak rá mutattunk a kellemetlenségekre, melyek a velünk működő nemzetiségi faktorokat érik, rá mutatunk arra, felhíván a magyar társadalmat, segítse őket nemes törekvésekben, karolja fel, védje meg az ellenséges támadásokkal szemben. Nehéz munkát végeznek ama férfiak, mert önvéreik tévelygéseivel kell megküzdeniök első sorban s csak aztán teljesíthetik nemes szívök sugallatát. Nehéz munkát végeznek ama férfiak; méltók, hogy őrüljünk mellettük.

Cyriil.

Külföld.

Anarkhisták Rómában. Március 8-án este 6 óra 25 perckor óriási robbanás történt Rómában a *Monte Citorio*, a *piazza Colonna* közelében, az olasz parlament épülete előtt. A bomba a parlamentből kijövő képviselőknek volt szánva, a merényletet anarkhista kéz követte el és pedig azért, hogy megbosszulják *De Felice Giuffrida*, az ismert szocialista agitátor, a szicíliai lázadás egyik vezére kiadatását; azonban a kamarai ülést s e tárgyban a határozatot szerencsére másnapra halasztván a képviselőház felőrával hamarabb omlott szét, mint rendszeren. Ez mentette meg a képviselőket a katasztrófától. Négy egyén sebesült meg: egy lovas katona, egy hivatalnok, egy kömüves és egy magánzó. A sebesülések súlyosak: kettőn amputációt kellett végrehajtani. A vizsgálat még semmi biztos eredményre nem vezetett.

Ausztria. Emlékezhettek olvasóink, hogy *Prágában* az *Omladina* egyik hívét, *Mrva* keztyűst, ki *toszkánai Rigoletto* néven volt ismeretes, saját társai karácsony táján meggyilkolták, mert árulónak tartották. Most a bíróság e gyilkosság miatt hat egyént helyezett vád alá, u. m. *Dolezal* 18 éves mechanikust, *Dragoun* 17 éves gyári munkást, *Kriz* 29 éves keztyűst, ennek feleségét, *Vojtech* 29 éves napszámot és *Cizek* 29 éves magánhivatalnokot.

Abbáziából azt írják, hogy ott *Ferenc József* király csakugyan találkozik fog *Vilmos* német császárral. Vele megy a *presumptiv trónörökös, Ferenc Ferdinánd* is.

Oroszország. *Giers* betegsége csakugyan végzetes fordulatot vett. Most már *Rosetti* román követ, a *haldokló veje* is hazasiertett, hogy apósát még életben találhassa.

Németország. A német-orosz kereskedelmi szerződés első cikkét a *birodalmi gyűlés* 200 szavazattal 146 ellenében elfogadta; mellette voltak a *szabadelvi*ek, a centrum egy része a *welfekkel*, a *szociáldemokraták* és a *lengyelek*. Ellene a *konzervatívok*, a centrum egy része, néhány *nemzeti szabadelvű* és az *antiszemita*ok. A 2—17. cikket majdnem vita nélkül fogadták el a 7. cikk kivételével, melyet függőben hagytak. *Koscielski* képviselő, a *lengyel párt kormánybarát részének* vezére, lemondott a képviselőségről, állítólag azért, mert a kormány a *közoktatás* és *igazgatás* terén nagyon csekély engedményt akar tenni a *lengyel*ségnek s emiatt a *lengyelek többsége* most már az *ellenzékiség* felé hajlik.

(Március 7.) Mielőtt a napirendre térnének, elnök felemlíti, hogy azon incidensről, mely *Vajay István* és *Komjáthy Béla* képviselők között merült fel, tudomása nem volt, mert azt nem hallotta. — A mint a *gyorsírói jegyzetek* igazolják, nem hallották a *gyorsírók* sem. Elnök azt hiszi, hogy ha van is a dologban valami, az oly szűk körben lefolyt magán összeszólalkozás lehetett, a melyről a háznak és elnököknek tudomása nem volt és nem is lehetett, mert ha ez incidensről szóló hallja, azonnal, vagy annak megtörténtét a *gyorsírói jegyzetek* igazolnák, most sem mulasztaná el elnöki jogából kifolyólag kötelesség szeriien megtorlással élni.

Szalay Imre a napirend előtt utal a *Turinból* érkezett hírekre, a melyek aggasztók. Nehogy a *Kossuth* visszahozására vonatkozó *kérvények* tárgyalanná váljanak, kéri, hogy a *kérvényi bizottságnál* nagy idő óta heverő erre vonatkozó *kérvényeket* az elnök sürgesse meg. Elnök kijelenti, hogy nincs semmi nehézség arra nézve, hogy a ház elnöke a *kérvényi bizottság* elnökét felszólítsa, hogy ezen és általában a függőben lévő *kérvények* tárgyalásáról mielőbb gondoskodjék. *Szederkényi Nándor* a heverő *kérvények* elintézését hangsúlyozza, mint pl. a *katonai levelezésre* vonatkozót. Elnök ismét kijelenti, hogy megkeresi a *kérvényi bizottság* elnökét, hogy a *kérvényeket* általában mielőbb terjessze a ház elé. *Tholy Kálmán* a *Rákóczy* *kérvények* letárgyalását sürgeti. *Polónyi Géza* felszólalása és Elnök rövid válasza után következett a napirend: a házassági jogról szóló *törvényjavaslat* általános tárgyalása.

Ugron Gábor, legelsőben is a kormány helyzetével foglalkozik s elősorolni igyekszik annak bűneit. Szóla látja, hogy a *horvát képviselők* nélkül a kormány magát fenn nem tarthatja. Sőt szerinte már oda jutott, hogy a *szász képviselők* is elendő számmal vannak arra, hogy a kormányt egyes esetekben megtarthassák vagy megbuktassák. A kormány ki van szolgálatva idegen érdekek csoportjának, erkölcsileg tehát már megbukott és politikai bukása csak idő kérdése. Majd azt igyekszik kimutatni, hogy a kormány azért jutott ebbe a helyzetbe, mert az egyházpolitikai reformokban nem követett helyes rendszert. Elmondja, hogy milyen lett volna ez. Attér a közoktatásiügyi miniszternek az elkeresztelések ügyében kiadott rendeletére. azt szóla törvénytelennek tartja s azért szerinte nem lázadás az, ha annak ellenszegültek a papok, vagy ellenszegült akar ki is. Hivatkozik Anglia és Északamerika példájára és több epizóddal igyekszik bebizonyítani, hogy az ellenszegülés mindig növelte az alkotmányosságot. A dolog lényegéhez szóla, kijelenti, hogy ő sem a javaslat szerinti kötelező, sem pedig az *Apponyi* által ajánlott *szükségbeli* *polgári házasságot* nem óhajta, hanem a *fakultatív* *polgári házasságot* akarja, mert az a *szabadság* formája. Fejtegeti álláspontját s úgy tartja, ha a *tetszés szerinti* *polgári házasság* fogadtatik el, akkor az egyház hatalmából nem kerülünk az állam hatalmába, hanem a *polgárok* szabad elhatározást nyertek abban, a mit eddig nem bírtak. Azon állítással szemben, hogy *egységes jogrendnek* kell lenni, szóla kijelenti, hogy ha a között kell választani, *egységes jogrend* legyen-e vagy *szabadság*, szóla inkább a *szabadságot* választja.

A *fakultatív* forma szóla szerint *felelősebb* teszi, hogy az *uralkodóház* tagjai számára külön javaslatot terjesszenek be. — Miután érveit a *fakultatív* forma mellett előadta, kijelenti, hogy a *javaslatot* nem fogadja el. *Jelinek Arthur* az eddigi *beszédek* három részre osztja fel: a *kérdés jogi*, a *kérdés politikai* és a *kérdés politikai* és *jogi* részeivel foglalkozzokra. Vitatkozik *Ugronnal*, kijelenti, hogy *beszédéből* az érvek *lélekvándorlását* látta. Majd hosszasan *reflektál* *Apponyi* *beszédére* s végül kijelenti, hogy a *törvényjavaslatot* elfogadja. — Mielőtt az *ülést* bezárnák *Lukács Béla* szóla fel azon *híresztelésekkel* szemben, mintha a *március 4-iki liberális gyűlésre* a kormány részéről *szabad jegyek* adtak volna ki. Kijelenti, hogy épp azért, mert nem akarta sem magát, sem a kormányt *kitenni* ama vádnak, hogy *mesterkélt eszközökkel* létesítették *nevezett gyűlést*, még azokat a *szokásos mérsékleteket* sem engedélyezte, melyeket más alkalommal engedélyezni szokott. *Görgey Béla* a *közgazdasági bizottság* egy jelentését bemutatóan, az *ülés* bezáratik.

(Március 8.) Napirend előtt *Bartók Lajos* kér szót. Hivatkozik a *kereskedelmi miniszter* tegnapi *nyilatkozatára*, melyben kijelenti, hogy *semmiféle ingyen vagy szabadjegy* nem adatot ki. *Positív* *adatokkal* igyekszik *bebizonyítani* ennek *ellenkezőjét*. Kijelenti, hogy *biztos tudomása* van arról, hogy *Pestmegye* egyik *kerületének* egyik *előkelő* volt *képviselője* a *község*háznál *letett* 100 frtot s ott bejelentette, hogy ha *többre* van *szükség* többet is ad. — Majd *Arad város* és *megye* *programját* mutatja be *állításainak* *bizonyítására* s felhossa, hogy *külön vonaton* jöttek. Utána *Hock János* emel szót s *felre* értett *szavait* *magyarázza* meg. *Lukács Béla* ismételtén kijelenti, hogy *sem ingyen* sem pedig *kedvezményes jegyek* nem adtak ki. Ahhoz, hogy *valaki jegyeket* *vesz* és *át* másra *ruhazza*, *semmi köze*. Az *aradi különvonatra* megjegyzi, hogy annak *árát* a *dijszabás* szerint *megfizették*. Az *ez irányban* történt *felszólalások* szerinte *kicsinyes kötekedés*, mely a *gyűlés* *hatását* *igyekszik* *megrontani*, *de* *ez nézete* szerint *hiába* *való törekvés*. *Károlyi Gábor* gróf az *igazság* érdekében kijelenti, hogy a *ceglédiek* részére *akart* *valami kedvezményes vonatot* *kieszköztetni*, *mint* *ez más ünnepélyes alkalmakkor* is *megvolt*. Az *üzletvezetés* most *határozottan* *kijelentette*, hogy *semmiféle protekció*, *semmi elengedés* *nem* *lesz*, *így* *hát* *külön* *vonatot* *rendeltek*, *a* *minek* *árát* *ki* *is* *fizették*. — Elnök a napirend előtti *felszólalásokat* *mára* *beszűnteti* s *áttérnek* a *házassági jogról* *szóló törvényjavaslat* általános tárgyalására.

Bathányi *Tivadar* gróf először *Jelinek* *Arthur* *válaszát*, majd *áttér* *beszédre* *tulajdonképeni tárgyára*, *elmondja* a *szabadelvű* *párt* *ama határozatát*, hogy *ha* *az egyházpolitikai kérdések* tekintetében *valamely tag* *ellentétes álláspont* van s *ennek kifejezését* is *akar adni*, *akkor* *lépjen* *ki* a *párt kötelekéből*. Ebből *kifolyólag* *szóla* *álláspontját* *igazolván*, *az egyházpolitikai javaslatok* *érdemleges bírálatába* *bocsátkozik* s *igyekszik* *az ellenérveket* *kimutatni*, *míg* *végül* *kijelentvén*, *hogy helytelennek*

tartja a *kormány*párt és a *függetlenségi párt* *fegyverbarátságát*, *az Apponyi* által *mutatott középútra* *lép* s *annak határozati javaslatához* járul.

Láng Lajos *Bathányival* szembe *megjegyzi*, hogy *nem hiszi* azt, hogy *mai egyházpolitikai mozgalom* az *elkeresztelési rendeletről* *ered*. Volt az *előtt* is *mozgalom*, *mert* *nem* *ok nélkül* *adták* *ki* *e rendeletet*. *Mélyreható* *érvelésével* *igyekszik* *aztán megdönteni* az *ellenvéleményeket* s *végül* *kijelenti*, hogy *a javaslatot* *elfogadja*. *Györfy Gyula* *nem fogadhatja* *el* *a javaslatot*, *mert* *az* *vallásábróra* *vezetne*, *már* *pedig* *ó* *a milleniumot* *nem akarja* *a* *vallásábróra* *zajával* *megünnepelni*. Hozzájárul *Apponyi* *Albert* *határozati javaslatához*.

Fenyvessy *Ferenc* *röviden* *szóla* *fel* s *kijelenti*, hogy *annyian* *szóla* *lak* *fel*, hogy *minden* *érv* *elégge* *ki* *van* *merítve*. Kéri a *még* *beszélni* *akaró képviselőket*, *hagyják* *azt* *a* *részletes tárgyalásra*. Különbön *a* *javaslatot* *elfogadja* *az* *ülés* *bezáratik*.

(Március 9.) Napirend előtt *felszólal Teleki József* gróf, *kijelentvén*, hogy *ó* *volt* *az*, *ki* *a* *Bartók* *által* *említett* *100* *frtot* *felajánlotta*, *hangsúlyozza*, hogy *neki* *joga* *volt* *felhozni* *volt* *választóit* *a* *gyűlésre*, *ezt* *a* *passzióját* *még* *a* *parlament* *két* *háza* *sem* *tilthatja* *el* *neki*. Következik a *napirend*: a *házassági jogról* *szóló törvényjavaslat* tárgyalása. *Okolicsányi* *László* *legelsőben* *is* *a* *szabadelvű gyűlésről* *emlékezik* *meg*. Csodálkozik *azon*, hogy *a* *rendőrség* *nem* *volt* *gombaba* *és* *erősök* *mint* *például* *a* *véderő* *idején*. A *surlódások* *forrását* *ó* *is* *az* *elkeresztelési rendeletről* *látja*, *melyet* *a* *kormány* *viszsa* *kellett* *vonni*. Az *izgalmat* *és* *zavart* *különbön* *a* *kormány* *nyakába* *rója*, *a* *mely* *szankció* *nélkül* *vált* *törvényt* *erőszakkal* *akart* *keresztülhajtani*. Miután *ellenérveit* *kimerítte*, *kijelenti*, hogy *nem fogadja* *el* *a* *törvényjavaslatot* *hanem* *csatlakozik* *Apponyi* *határozati javaslatához*.

Madarász Imre *kijelenti*, hogy *a* *javaslatot* *ugy* *is* *mint* *képviselő*, *ugy* *is* *mint* *református lelkész*, *mint* *szabadelvű irányú intézményt* *elfogadja*. *Nem* *félti* *a* *protestantizmust* *a* *haladás* *szellemétől*. *Elfogadja* *a* *javaslatot*. *Asbóth* *János* *óriási zajban* *tartja* *meg* *beszédét*, *mely* *oda* *megy* *ki*, hogy *ó* *nem* *akar* *vallásábróra*, *épen* *ezért* *Apponyi* *Albert* *gróffal* *együtt* *viszautasítja* *a* *bizottsághoz* *a* *javaslatot*. *Josipovich Imre*, *horvát miniszter* *egy* *közbeszólás* *miatt* *szóla* *fel*. *Ugron Zoltán* *képviselő* *ugyanis* *Asbóth* *beszédé* *alatt* *azt* *a* *megjegyzést* *tette*, *hogy* *inspekciós minisztert* *tartanak*. *Felszólaló* *miniszter* *jogosítva* *tartja* *magát*, *hogy* *a* *kormányt* *képviselje*. *kéri*, *hogy* *olyan* *közbeiktatásokkal* *ót* *ne* *illessék*. *Ugron Zoltán* *bocsánatot* *kér* *a* *miniszter*től, *mert* *ó* *serteni* *nem* *akart*. *Ezután* *egy* *kis vihar* *fejlődik* *ki*, *mert* *az* *elnök* *öt* *pernyi* *szünetet* *nem* *ad*, *azzal* *indokolván*, *hogy* *a* *gyűlés* *ugy* *is* *vége* *felé* *jár*. A *szóváltás* *után* *végre* *szóhoz* *juthat* *Nedeczky Jenő* *a* *javaslat* *ellen* *szóla* *azt* *mondja*, *hogy* *sajnálja* *a* *meg* *nem* *kapott* *öt* *percet*, *a* *mely* *alatt* *kipihenhetett* *volna* *magát*, *mert* *ó* *kifáradt* *Asbóth* *beszédé* *alatt*. *Azután* *hosszu* *indokolás* *után* *kijelenti*, *hogy* *nem* *fogadja* *el* *a* *polgári házasságot*. *Beszédét* *így* *fejezte* *be*: *T. ház! Köszönöm* *a* *türelmet*, *nem* *élek* *vele* *viszsa*. *Ajánlom* *magamat*. *Ezzel* *az* *ülés* *bevégeződt*.

(Március 10.) Elnök *jelentése* *után* *Szalay Imre* *szóla* *fel* *ismét*, *megsürgetővén* *a* *Kossuth* *visszahozására* *vonatkozó kérvényeket*, *Elnök* *kijelenti*, *hogy* *e* *tárgyban* *már* *történt* *intézkedés*. *Veres J.* *személyes* *kérdésben* *szóla* *fel*. *A* *napirendhez* *Nagy István* *szól*. *Hosszabb* *indokolás* *után* *kijelenti*, *hogy* *nem* *fogadja* *el* *a* *javaslatot*.

Eötvös *Károly*. *Nem* *terjeszkedhetik* *ki* *a* *kérdés* *minden fontos részletére*, *részint* *közbejött* *betegsége* *miatt* *részint* *pedig* *azért*, *mert* *a* *há* *figyelme* *már* *ugy* *is* *kifáradt*. *Felszólalásának* *első* *óka* *egy* *határozati javaslat* *előterjesztése*, *melyet* *ugy* *a* *maga*, *mint* *barátai* *részéről* *nyújt* *be* *a* *háznak*. *Ezen* *határozati javaslat* *a* *következő*: „*Határozza* *el* *a* *képviselőház*, *hogy* *a* *szönyegen* *levő* *s* *a* *házassági jog* *rendezéséről* *szóló törvényjavaslatot* *elfogadja* *és* *együttal* *utasítja* *a* *kormányt*, *hogy* *e* *törvényjavaslat* *törvénynyé* *válta* *után* *azonnal* *az* *1848. évi* *XX. tcviki* *rendeletkezésének* *megvalósítása* *és* *életbeli* *teretése* *tárgyában* *a* *megfelelő* *törvényjavaslatokat* *terjessze* *elő*”.

Azután *indokolja* *e* *határozati javaslatot*. *Majd* *tiltakozik* *ama* *felfogás* *ellen*, *mintha* *szóla* *pártja* *és* *a* *kormány* *között* *bármín* *szövetség* *vagy* *fegyverbarátság* *vagy* *csak* *összebeszélés* *is* *fennforogna*. *Ha* *támogatják* *e* *kérdésben* *a* *kabinetet*, *akkor* *egy* *67-es* *kabinet* *maradna* *meg* *ugyan*, *de* *egy* *hatalmas* *nagy* *elvet* *juttatott* *daladra* *a* *függetlenségi párt*. *Ha* *pedig* *nem* *támogatják* *ezt* *a* *kabinetet*, *ez* *a* *kabinet* *el* *fog* *enyészni*, *de* *ekkor* *jön* *egy* *új* *67-es* *kabinet*, *de* *a* *függetlenségi párt* *előlév* *teljesen* *elejtette*. *Kimutatja* *aztán*, *milyen* *káros* *lenne*, *ha* *pl.* *egy* *Apponyi-Ugron-kabinet* *jönné*. *Aztán* *erélyesen* *és* *vaslogikával* *veri* *viszsa* *a* *támadásokat*, *végül* *kijelenti*, *hogy* *a* *javaslatot* *elfogadja*.

Ót *percuji* *szünet* *után* *Vajay István* *szól*, *előbb* *Eötvös* *Károly* *beszédére* *tesz* *megjegyzéseket*. *Majd* *a* *javaslatról* *szól* *és* *teszi* *ezt* *elfogultan* *ugy*, *hogy* *minden* *szavából* *kitetszik*, *hogy* *katholikus* *pap* *beszélt* *felekezeti* *álláspont*on. *Kijelenti*, *hogy* *a* *javaslatot* *nem* *fogadja* *el*. *Elnök* *a* *vitát* *elhalszítja*. *Lukács Béla* *kereskedelmi miniszter* *kíváná*, *hogy* *az* *Oroszországgal* *való* *kereskedelmi viszonyaink* *rendezéséről* *szóló törvényjavaslatot* *a* *ház* *a* *következő* *ülés* *napirendjére* *felvenné* *s* *csak* *ennek* *letárgyalása* *után* *folytatnák* *a* *házassági jogról* *szóló törvényjavaslatot*. *A* *ház* *ilyen* *értelemben* *határoz*.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

* **Munkácsy** *honfoglalásáról* *jeles* *felolvasást* *tartott* *a* *Kisfaludy-Társaság* *mult* *havi* *ülésében* *Beöthy* *Zsolt* *egyetemi* *tanár*. *A* *felolvasás*, *noha* *féligméddig* *egyszerűsége* *törekedett*, *mégis* *nagy* *alaposággal*

* **A bécsi tárlat** március 7-én nyílt meg. Körülbelül 1400 műtárgy van kiállítva s ezek között az angoloknak van a legtöbb tanulmányozásra méltó darabok. Dacára a kiállított tárgyak nagy számának, egészben véve nem mülja felül a szokásos műkiállításokat.

* **Vasiljevics Adél** az operában általános tetszés közt folytatja vendégszereplését. Ugyancsak az operához — hír szerint — Lorrain Jenő francia baritonistát szerződtették öt évre 10—12000 frt évi fizetéssel. Feltűnő, hogy csak áprilisban fog először fellépni.

* **A kis alamuszi**, ifj. Bokor József operettje volt a népszínház legutóbbi újdonsága. Noha az operette mértékét nem őríti meg, mint vaudeville, messze kimagaslik a sok újdonság között.

* **A Faust** első részének pár évvel ezelőtt adta ki fordítását Szabó Mihály, s eme fordításáról a kritika is némi méltánnyal szólott. Most megjelent a második kiadás is.

TUDOMÁNY.

A suggestio (sugallat) és a vele való gyógyítás.

Az «ÖRÁLLÓ» számára

írta: **Némethy Samu dr.**

A modern orvosi tudomány egyik leghatalmasabb és legérdekesebb vívmánya a suggestioval való gyógyítás. Mióta a tudomány égo szöveteké ennek rejtélyes titkait kezdi megvilágítani, mindinkább érthetőkké lesznek előttünk az u. n. „csoda gyógyulások”, melyeknek okát az összes természettudományi ismeretekre alapított gyógytan azelőtt kifürkészni nem tudta. Az ilyeneknek látszó esetek pedig nemcsak a multban fordultak tényleg elő, hanem előfordulnak a jelenben is és mindenkor a legtöbb tápot szolgáltatják a csodahat fentartására azon felületes gondolkodásuknál, kik a természetnek mindazon jelenségét, melyeknél az ok- és okozati összefüggést az emberi tudás hiányossága folytán még kimutatni nem lehetett, egész céltudatosan csodának minősítik.

A suggestio egy oly lelki működés, melynek lényege a képzelő erő élenkítésében és fokozásában áll. Általa az egyik agyában meglevő eszme egy másikba vezethető át, mely azt ellenvetés- és kritika nélkül elfogadva magáévá teszi és megvalósítani törekszik. Sőt Bernheim, a suggestio tanának egyik halhatatlan megalapítója, még tovább megy s ezen meghatározásból az „ellenvetés és kritika nélkül” kifejezést elhagyva minden befolyást, melyet egyik agyán a másiknak lelkületére gyakorol, a suggestio eredményének tulajdonít.

A fenti meghatározásból következik, hogy valamely egyénben suggestiót hozhat létre: 1. önmaga (autosuggestio) és 2. egy másik egyén; az eredmény azonban mindkét esetben ugyanaz marad. A mindennapi életből vett, egyszerű példával világítom meg a dolgot: valamely remkének önmagunk által való kiszínezése éppen úgy fogja bennünk a félelem érzését kelteni, mintha az más által eszközöltetve jut képzelő tehetőségünk székelyhelyéhez s a félelem testi szervezeteinkre gyakorolt hatását (szív dobogás, elszápadás stb.) mindkét esetben egyaránt fogja nyilvánítani.

Suggestiót létrehozni, továbbá valamely egyénben a központi idegrendszer kétféle állapotában lehet: 1. ennek azon megváltozott állapotában, melyet hipnotikus állomnak nevezünk és 2. éber állapotban. Eszerint megkülönböztetünk *hipnotikus és éber suggestiót*.

A hipnotikus álom egy oly sajátos lelki állapot, mely mesterségesen előidézhető s mely a suggestio iránt való fogékonyságot különböző mértékben növeli. A hipnotikus álomba ejtett egyén a neki suggerált (sugallt) eszmék által oly módon lesz befolyásolva, mely szerint ezeket minden körülmények között megvalósítani törekszik.

A hipnotikus álom előidézése (hipnotizálás) általán véve nem nehéz. Fődolog, hogy az orvos, mielőtt hozzáfogna, határozott fellépés és nyugodt magatartás által a hipnotizálandó betegben maga iránt bizalmat keltsen. Megmagyarázzuk neki, hogy a hipnotikus államban semmi természetellenes sincsen, hogy ez a természetes állomtól semmiben sem különbözik és hogy az minden ember idegzetének sajátja. Előadjuk továbbá a kettős sikert, melyet az előidézett jótékony álom betegségére gyakorolni fog. Ily módon előkészítve (suggerálva) betegünket, hozzáfoghatunk az elaltatáshoz, mely Bernheim eljárása szerint következőleg történik:

Az egyén egy támlás széken fekszik s szemeit néhány percen keresztül a magunkéra rögzítetve, monoton hangon mondjuk neki: „Szemei már nedvesek, pillái nehezuálnak.” Most a hipnotizáló bal kezének hüvelyk- és mutató ujját rögzített a médium szeméivel, miközben kezét csaknem közvetlenül ennek arca mellett észrevétlenül súlyeszi, melyet a hipnotizált szemhéjai is követnek. Ha most a szemhéjak maguktól bezáródnak, úgy kész a hipnotizálás, ellenesetben pedig gyenge érintéssel maga a hipnotizáló zárja be, mi alatt, ha ellenállást érez, erőlyes hangon rászól a médiumra: „Szemhéjai már nehezek, az álom jön, aludjék el!” Az alvás erre a legtöbb esetben bekövetkezik. Ha ez nem történik meg, úgy a hipnotizáló nem szabad türelmet elveszteni, hanem meg kell magyaráznia az egyénnek, hogy ily eshetőségek elő szoktak ugyan fordulni, de azért az alvás okvetlenül be fog következni s határozott fellépéssel és nyugalommal a procedurát elől kell kezdeni, mely aztán előbb-utóbb célhoz vezet.

A felébresztés az által történik, hogy erőlyes hangon mondjuk a hipnotizáltnak: „Vége van, ébredjen fel!” Az ébredés erre a legtöbb esetben be is következik, mi ha nem történik, úgy ráfúvással, esetleg hideg viz ráfröcsentéssel igyekszünk célunkat elérni. Különösen első ízben hipnotizáltaknál megtörténik azonban, hogy mindazon eljárások sem vezetnek célhoz. A türelmet ily esetben sem szabad elveszteni, s ide-oda kapkodni, hanem egész nyugodtan megfogjuk a médium kezét s testének

egy tetszés szerinti pontjára mutatva mondjuk a környezetnek: „Teljesen elég ezen pontot megérinteni s a szemek felnyílnak, az ébredés megtörténik.” Ezen eljárás minden esetben célhoz vezet, mert az illető pont megérintésére a hipnotizált felébred.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Kossuth Lajos** egészségi állapota jobbra fordult. A megmérgezett urethriális gyülevényt, körülbelül két liter mennyiségben, az orvosok műtét folytán eltávolították. A nagy beteg most már könnyebben érzi magát s rendesebben táplálkozhatik, húst is ehetik, a mi az erősbödésre nagy fontosságú; de azért határtalanul gyöngő. A beteg agykorra ez időleges javulás dacára katasztrófával rettegett.

— **Paulay Ede** a nemzeti színház kintő igazgatója, kinek oly rendkívüli érdemei voltak e műintézet európai színvonalának fentartásában, mint nekünk Budapestről távirja tudósítónk, ma, március 12-én délután 3 órakor meghalt. A magyar művészet e nagy vesztesége igaz részvételt tölt el minket is.

— **A sárospataki főiskola „Irodalmi önképző társulata”** folyó hó 11-én délután tartotta meg szokásos félévi szavazási versenyét Székely György dr. akadémiai tanár elnöklése mellett. A komoly tárgyú szavazás (Poe: Hollója) díját Szentpéteri József IV. éves theologus kapta, a komikus tárgyú darab (Arany: Jóna ördöge) elszavazásáért kitűzött díjat pedig, Janka Károly III. éves theologus nyerte el.

Kár, hogy az élvezetet nyújtó ünnepélyek, a városi közönség közönyössége miatt nagyon is iskolai jellegűek.

— **Dinamit merénylet.** Resicán 7-én virradóra Bene Géza bányafőnök lakásának ablaka alatt egy körülbelül félkilogrammos dinamit patron felrobbant és úgy a bányafőnökség, valamint a szomszédos házaknak valamennyi ablakát összezúzta. A bányafőnök, ki ellen a merényletet tervezték, véletlenül családostul távol volt s a merényléről csak délelőtt értesült. A merénylők a vizsgálat adatai szerint a bányászok között vannak, kik a munkabér leszállítása miatt haragudznak a bányafőnökre.

— **Wekerle Sándor** miniszterelnököt Mátészalka város díszpolgárrá választotta. A díszpolgári oklevelet a napokban adta át a mátészalkaiak küldöttsége a miniszterelnöknek, a kinek este 6 órakor ebéd volt, melyen résztvettek a küldöttség tagjai.

— **Az országos diák-egyesület** elnöke március 17-én Kolozsvárt tartandó diák-kongresszust hívott egybe. A kongresszusra az összes főiskolák meg vannak hívva. Főiskolánk mindkét fakultásához megküldött program szerint, a kongresszusra a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá: a magyar diák-szövetség szervezése; a magyar ifjúságnak az ezer éves nemzet örömmünepén való méltó részvétele, a mensa academica s a diák-otthonok létesítési módjának megállapítása; az ifjúság közéletének, az „Egyetemi Lapoknak” újja alakítása.

— **Gyászrovat.** Medgyes Lajos deési ev. ref. lelkész 77 éves korában meghalt. A megboldogult a negyvenes években több kolozsvári lap munkatársa volt, mikor pedig a szabadságharc kitört, ő is részt vett abban s mint tábori pap működött, a miért is később fogságot szenvedett. **Meskó Pál** dr. Nyiregyháza városának 45 évesen át volt tisztí főorvosa s Szabolcsvármegye tiszteletbeli főorvosa 82 esztendősen korában elhunyt. **Bárczy József**, Zemplénvármegye nyugalmazott pénztárnoka 64 éves korában meghalt S.-A.-Ujhelyben. Az elhunyt mint a 9. zászlóalj zászlótartója küzdötte végig a szabadságharcot. **Borsitzky János** bírósági végrehajtó, 48-as honvéd huszár hadnagy meghalt a tolnamegyei *Tamasiban* életének 67-ik évében.

— **Politikai párbaj** volt Bécsben *Jambrizsak* horvát szigorló orvos és *Krstély* dr. dalmát radikális pártférfiú közt. A párbajra az adott okot, hogy *Krstély* dr. egy bécsi vendéglőben hevesen kikelt a mostani horvát politikai viszonyok s különösen a horvát nemzeti párt ellen, a mit *Jambrizsak*, mint a nemzeti párt hive nem hagyott szó nélkül. A párbajban *Jambrizsak* sebesült meg.

— **A német császárné** néhány hét óta erősen köhög és gyengélkedik; gyengélkedésének oka idegesség, de aggodalomra egyáltalában nincs ok.

— **A pápának abba kellett hagyni a Kneipp-kurát**, mert rossz hatással volt szervezeteire. Hasonlóan cselekedett *Monaco la Valetta* kardinális.

— **Jókai mellszobrát**, melyet jubileuma alkalmára készítettek, a nemzeti muzeumba helyezték el. A szobor *Petőfi* és *Arany* szobrai között kapott helyet.

— **Kossuth Lajos arcképe.** *Doby* Jenő, az iparművészeti iskola szaktanára elkészítette és kiadta *Kossuth Lajos* rézmetszetű arcképét. A kép ára kínai papíron 2 frt, vidékre küldve 2 frt 20 kr. Az összeg *Doby* Jenő címére (Budapest, III. Zsigmond-utca 45.) küldendő.

— **Jégeső.** Valóságos kánikulai idő volt most vasárnap Sárospatakon. Kora délután mintegy negyedóraig tartó jégeső volt, melyet villámzás és menzdörgés is kísért. A jégdarabok, ha nem is voltak a szokásos „galambtojás” vagy „dió” nagyságúak, de elég nagyok voltak ahhoz, hogy nyárban a szép vetést elpaskolják.

— **Apponyi és Jászberény.** *Apponyi* a jászberényiek már régebben megválasztották a város díszpolgárává. Az erről szóló oklevelet a napokban adta át egy küldöttség a kintő férfinak, ki remek köszönő beszédében ismét arra a hálátlan feladatra vállalkozott, hogy az egyházi-politikai kérdésben elfoglalt álláspontját igazolja. Hiszen ha régebbi, feltétlen szabadelvűségű nyilatkozatai nem volnának!

— **Párbaj.** A napokban széltében beszélt a főváros két párbajról, mely egy nap folyamán ment véghez Budapesten. Az egyik *Boros* Dezső tartalékos szekerész hadnagy, fővárosi kereskedő és *Hoffman* József tartalékos honvéd huszár hadnagy között történt s *Hoffman* súlyos megsebesülésével végződött. A párbaj összehozálkozásából s utóbb tettelegességből keletkezett. — A másik párbaj *Báttaszéky* Lajos hírlapíró, a „Magyarország” dolgozó társasága és *Bohonczy* Gedeon országos képviselő között vívott. Négyeszeri összecsapás után *Báttaszéky* jobb alsó karján kapott egy kisebb vágást.

— **Pancsovai hírek.** Levelezőnk írja a következőket: Ugy mint minden évben, ez idén is nagyban készülnek Pancsován a március 15-én megtartandó ünnepélyre. A Pancsován működő dalkör, társaskör és Gromonegylet mindent elkövetnek, hogy ezen vidéki végváros magyarosodjék, a mi eddig is nagyon sikerült ezen három együletnek. Kevés város van olyan a délvidéken, mely rövid idő alatt oly rohamosan és mégis biztosan haladt a magyarosodás terén.

— **A Nagy-Becskerek-pancsovai vasút** folyó hó 18-án adatik át a rendes személy- és teherforgalomnak. A megnyitásra *Lukács Béla* miniszter is lejön.

— **Szavoyai Jenő** emlékének megörökítése végett emlékkö bizottság van alakulóban Pancsován. Ez eszmét a városban nagy örömmel fogadják.

— **A mint a „Budapesti Hírlap”** írja, azok a gőzmalomok, melyek most a Lipótvárosban vannak, a kisajátítások folytán onnan kiszorulnak. A tulajdonosok malmaikat *Vácra* szándékoznak áthelyezni és ott most telkek után járnak. Eddig öt gőzmalom küldte megbizottait, hogy információt szerezzenek. Ezáltal *Vác* város a milleniumra valószínűs gőzvárossá fog átalakulni. A telkek árai rohamosan felszöknek, úgy, hogy a most tavasszal épülő önlemez-gyár telkét, melyet tulajdonosa két év előtt 1500 frtért vett, most 7000 frton vásárolta meg a gyár.

— **„Az idegélet világából”** című ciklusának a folytatását olvasta fel pénteken este a természettudományi társulatban *Laufenauer* Károly dr. egyetemi tanár. Ezuttal a szuggesztióról és a hipnotizmusról beszélt. Felsorolta a szuggesztió különös jelenségeit, beszélt arról, a mikor az ideges, jobban mondva idegbejogos ember a legkülönbözőbb betegségeket képes magának szuggeszálni. Addig mehet a szuggesztio hatása, hogy pl. valaki esés után bennének érezheti magát, a nélkül, hogy bármilyen baj esett is volna. A hipnotizálás főleg történelmi dolgokat mondott el.

KÖZGAZDASÁG.

A mai szocializmus.

— Le Socialisme Contemporain. —

Írta: **Émile de Laveleye.**

Fordította: **Bartha Béla dr.**

(Folytatás.) Jogositott magyar fordítás.

Az első szülöttségek és hitbizományok által leköltött nagy birtok talán kedvező hatással van bizonyos tekintetben a földművelésre, mint az angolok állítják; de nagy hibája, hogy az emberek nagyobb részét kizárja a föld birtokából s következtülésképp mindazon élvezetből, a mit a munka szerezhet. A régi germán közös tulajdonnak, mely fölözthatatlan és elidegeníthetlen volt, meg volt az a nagy előnye, hogy mindenki részére megadta a munkaeszközt; de nem volt kedvező hatással a termelésre, mert meggyöngítette az egyéni érdek hatását s nem képes az ipar jelen szervezetéből eredő különféle helyzetekhez alkalmazkodni. Az a társas tulajdon, mely a modern részvénytársaságok körében fejlődött ki, Marlo szerint az intenzív termelésnek legjobban megfelelő alak. Egyesíti a testületi tulajdon és termelés állandóságát, tartósságát hatalmát az elkülönített magán tulajdon oszthatóságával, mozgékonyaságával s egyéniségével. Ezért foglalnak el a kereskedelmi és ipari társaságok mind nagyobb tért a gazdasági életben.

Marlo figyelemre méltóan elemzi s mutatja ki, hogy mily előnyökkel jár a társas alak úgy a munka termelő-képességére, mint a munkások helyzetének javítására vonatkozólag. Csak hogy ő nem látott minden akadályt, mely gátolja azt, hogy oly egyetemessé váljék, mint a minőnek tarthatnók, ha a szerző által oly élesen kiemelt szép ol-dalakat látjuk. A végmegoldást alapjában véve *Fourtiertől* kölcsönzi; a phalansteri közösség ábrándképe időszakon-kint újra meg újra fölmerül, mint eszménykép. Csak hogy *Marlo* alaposan tanulmányozta a nemzetgazdaságtant s gyakran zseniális fejtegetéseiben nagyon ritkán ismeri félre annak alapelveit. Ezért bizonyítja, ellentétben a legtöbb újítóval s ép oly odaadással, mint *Mill* *Stuart*, hogy a népesség kérdése uralkodik minden más fölött. Azt állítja, a mit *Mill*, vagy *Garnier* *József*: hajtások végre a legnemesebb célú reformokat; ne riadjatok vissza semmitől az alsóbb osztályok helyzetének javítására irányuló törekvésekben; fogadjátok el a legtekélyesebb, a nemzeti vagyon szaporodására s igazságos elosztására legkedvezőbb törvényeket: nem tetettek semmit, ha a népesség gyorsabban szaporodik, mint emelkedik a létfontartási szerek termelése. Az ipar hiába önti a gyári termelvényeket — ez mellékes. Az a lényeges, hogy terem-e a föld minden évben legalább annyi élelmi szert, hogy mindenkinek lehessen miből megélni.

Marlonak e tekintetben egészen igaza van; de nagyon is sokat épít a meglevő rendszabályokra, melyek a tapasztalat tanúsága szerint az erkölcsök lazulását szülték, a nélkül, hogy meggátolták volna a népesség szaporodását.

E cél elérése az egyedüli eszköz az, ha a nevelést és oktatást közkincsre tesszük. A némi műveltségnek és jólétnek örvendő ember előrelátóvá lesz. Bizonyára nem akarja magát és övét a nyomornak tenni ki korai házasság folytán. Franciaországban a nép legnehezebben szaporodik, oly nehezen, hogy sokan kétségbe esnek miatta. De Franciaországban a vagyon is annyira meg van oszolva, hogy a birtoktalanok kisebbségben vannak. A jólétnek és műveltségnek örvendő családoknak oly kevés a gyermekek, hogy kihalástól lehet őket féltetni. *Flandria* *Irlandban* a nyomorúságban és tudatlanságban jölendő proletárok nyakra-főre szaporodnak. Mennél szel-lemibb módon él és élvez az ember, annál kevésbé működik benne az állati ösztön. A nagy emberek nem igen hagyják magok után utódokat. E szerint a műveltség és jólét terjedése a leghatásosabb eszköz a népesség túlságos növekvése ellen s a társadalmi összhang s sajátos neme folytán a polgárosultság haladásával tünik el az emberiség jövőjét fenyegető legnagyobb veszély.

(Folyt. köv.)

E rovatban minden szó egy kr.,
kövér betűből két kr.
Ha külön cím van kitéve bélyeg-
díj 30 kr.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ha külön cím nincs megjelölve,
hanem a kiadó hivatali ad értesítést:
bélyegdíj nem fizetendő. Értesítést
a kiadóhivatal a válasza szükséges
bélyeg beküldése mellett, ingyen ad.

Bartha Béla dr. jogtanár-
tól megjelentek s a szerző-
nél Sárospatakon kaphatók
a következő munkák:

1. *Statisztikai tanulmányok a magyar protestantizmusról.* 167 l. nagy 8°. Ara 80 kr.

2. *Laveleye Emil* egyházpolitikai tanulmányai. I. A katolikus népek jövője. II. A klérikus párt Belgiumban. 100 lap, 8° Ara 80 kr., bérmentes küldéssel 85 kr.

3. *A pápaság jövője.* Irta Laveleye Emil, fordította Bartha Béla dr. Ara 20 kr.

4. *Felgáti házasság és házassági bíraskodás* Ara 30 kr.

5. *Toldozás, vagy reform.* A jogi szakoktatás, különösen a kötelező doktorátus eltörlésének kérdéséhez. E füzet Eperjesen, Révai Samu-nál kapható. Ara 40 kr.

6. *Pár szó a jogi szakoktatás reformjához.* Kapható

Révai Leonál Budapest, Egyetemutca 11 szám Ara 20 kr.

Előfizetheti a szerzőnél ily című munkára: „*Egyházpolitikai s egyházi jogi dolgozatok.*“ A 14—15 éves munka előfizetési ára 1 frt 20 kr. bolti ára nagyobb lesz.

Keresetnek hiányos munkák kiegészítése végett, megvételre következő művek:

1. Abbé Mozin, J. Th. Biber, M. Hälder: Nouveau dictionnaire complet à l'usage des Allemands et des Français. Stuttgart et Tubingue chez J. G. Cotta, Libraire 1811. Megvan belőle A—G. része a „Partie française“ a többi hiányzik és kerestetik.

2. Georg Timkowski (Ausztriai) dem russischen übersetzt von M. J. A. E. Schmidt) Reise nach China durch die

Mongolei in den Jahren 1820. 1821. Wien. 1826. Bey Kaulfusz und Kramer. Hiányzik az első rész (Erster Theil).

3. Rau-Wagner. „Lehrbuch der politischen Oekonomie“. Sechste Aufl. Leipzig und Heidelberg Wenter'sche Verlagsbuchhandlung. Megvan a 3. kötet (Finanzwissenschaft. I. Abtheilung). A többi hiányzik.

4. A magyar jogászyűlés évkönyve. Megvan: I., II., IV., V., VI. évfolyam. Második kötet: VII., VIII. évfolyam a többi hiányzik. Egyes füzeteket, illetve köteteket is elfogadunk.

5. Döntvénytar. Dárday-féle. Megvan: I., II., III., V., VI., VII., XI., XIII., XIV., XVI., XVII., XVIII., XX., XXI., XXII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXVII., XXVIII. folyam. A többi hiányzik.

6. A magyarországi rendelkezések tárának akár teljes példányát, akár egyes köteteket is keresem használt, de teljesen ép és használható állapotban, jutányos áron.

7. Az európai nevezetesebb országoknak rövid leírása Németh László, a sopronyi és erdélyi m. társaságoknak tagja által. Sopronyban Szisz Klárának. Ts. kir. privilegialt nyomtató műhelyében 1795. Megvan az I. rész. Ajánlatok az ár, név és lakás pontos megjelölésével a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egy teljesen új **Hectograf** eladó. Hol? megmondja a kiadó hivatal.

Irnok kerestetik. Feltételekkel szolgál a kiadóhivatal.

Eladó
Két eredeti **olajfestmény** (tájkép) jutányos áron Hol? tudkozódni lehet a lap kiadóhivatalában.

Hirdetések
és előfizetések az
„**Órállo**“
részére elfogadtak a kiadóhivatalban.

Kereskedők
figyelmébe! csomagoló papír eladó. Hol? tudkozódhatni a lap kiadóhivatalában.

Egy néhány métermázsa **makulatur papiros**

100 kilonként 8 frtjával kapható. Cím a kiadóhivatalban.

Egy üzlethez mely majdnem 100 éve, hogy fennáll, 5000 frttal **társ** kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatal útján eszközöltnének.

Egy-két jó házból való fiú **tanulónak** felvétetik Hol? megmondja a kiadóhivatal.

H I R D E T É S E K.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár,

Bécsben, I. ker. Singerstrasse 15. szám alatt „zum Goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacsok, ezelőtt általános labdacso neve alatt: ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacso csodás hatásukat észszeresen be nem bizonyították volna. Ertizedek óta ezen labdacso általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszertől készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacso háziszertől ajánlatnak és ajánlatnak, minden oly bajoknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek: mint epa-zavarok, májbajok, kólika, vértolulások, aranyér, béltelenség s hasonló betegségek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérszegénység s az abból eredő bajoknál is: így sápkóliát idegességéből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacso oly könnyen hatnak, hogy a legesekelebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacso fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségük visszanyerése folytán hozzánk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacsokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szíves és küldjön nekem ismét 15 tekercset az ön felülmúlhatatlan vértisztító labdacsoiból utánvétellel. Fogadja ez uton is a legmélyebb köszönetemet labdacsoi csodahatásáért.

Maradok teljes tisztelettel Pawlistik Ferenc, Köln, Lindenthal.

Hrasche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.
Tekintetes ur! Isten akaratát volt, hogy az ön labdacsoi kezem közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: En gyermekágyban meghűltem, olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az ön csodálatra méltó labdacsoi engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt azért észszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacsoi engem is tökéletesen kifognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.
Knifcz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezen Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vizkórásban, már életét is meguntta mellyől egyébként le is mondták, midőn véletlenül egy dobozt kapott az ön vértisztító labdacsoiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.
Legfőbb tisztelettel Weinczettel József

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur! Alulírott ismételtén kér 4 csomagot az ön valóban hatásos és kitűnő labdacsoiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemel kifejezni ezen labdacsoi értéke felett és azokat, a hol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerinti használására Önt ezennel felhatalmazom.
Teljes tisztelettel Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, Szilézia, 1888. október 8-án.
T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsoiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az ön csodálatos labdacsoinak köszönhetem, hogy egy gyomorhajtól, mely engem 51 éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacsoi nálam soha sem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacsoi csakis a Pserhofer J.-féle az „arany bírodalmi almához“ címzett gyógyszerárban, Bécsben, I. Singerstrasse 15. sz. a készítőnek valódi minőségben s egy 10 sz. labdacsoi tartalmú doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmú, 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.
Az összeg előbbeni beküldésnél (mi legjobban posta-utalványon eszközöltnék) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 kr.ba kerül.

NB. Nagy elterjedtségük következtében ezen labdacso a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánoztatnak; ennek következtében keretik csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacsoi követelni és csakis azok tekinthetők valódiaknak, melyeknek használata utasítása a Pserhofer J. névaláirással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású legványos és csúszos bajok, u. m.: gerinc-agy bántalom, tagszagatás, ischias, migreine, ideges fogfájás, főtájás, fülzagatás stb. ellen 1.20 kr.

Tannochinín hajkenőcs Pserhofer J.-től. Ezek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított nagy szelencével 2 frt.

Általános tapasz Stuedel tanártól. Utós és szúrás által okozott sebeknél, mérges bagnetaknál, ujjkakacz, sebes- vagy gyuladt-mell vagy más ily bajoknál mint kitűnő szer lön kipróbálva 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fogbalzsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tapokra s minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsöggel 40 krajczár. Bérmentve 65 kr.

Utifüvedv, kedség, görcsös köhögések stb. ellen 1 üvegeske ára 50 kr., 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Élet-esszenczia (prágai esőpek) megrottott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszert. 1 üvegeskevel 22 kr. 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bulrich A. W.-től. Kitűnő háziszert: a rossz emésztés minden következményer, u. m.: főtájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhív, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint.

Angol csodabalszam, egy üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábbizadás ellen. Ezen por megszünteti a lábbizadást s azáltal képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva-balszam kitűnő szer golyva ellen 1 üveg 40 kr., bérmentes küldéssel 65 kr.

Helső vagy egészség-só kitűnő gyógyszer gyomorhurut és minden a rendetlen emésztésből származó bajoknál. 1 csomag 1 frt.
Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdett összes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszereltnének. — Postai megrendelések a leggyorsabban eszközöltnének, ha a pénzüsség előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek.
8—12

Elvállal és pontosan készít mindennemű férfi és gyermek **RUHÁKAT**, úgy magyar, mint német szabással, továbbá **Pa-lástokat, Reve-rendákat, kü-lönléle fel-öltöket** stb. **Férfi és gyermek öltönyök** nagyraktára. Különleges **időszaki kelmekből** nagy választékban kapható. Ugy a kész, valamint mérték után rendelt ruhák a legolcsóbban kaphatók.

KLEIN FERENCZ
Férfi és gyermek öltönyök nagyraktára. Különleges időszaki kelmekből nagy választékban kapható. Ugy a kész, valamint mérték után rendelt ruhák a legolcsóbban kaphatók.

A Borries-féle uradalmak igazgatóságának Eckendorftban (Észak-Németország) tudomásra jött, hogy eckendorfi répa-mag több helyről mint eredeti vagy javított ajánlatik. Köteletségének tartja tehát nevezett igazgatóság a gazdaközönség érdekében köztudomásra hozni, hogy

eredeti eckendorfi takarmányrépa-mag valódi minőségben

Ausztria-Magyarországon csakis **Mauthner Ödön** magkereskedésében **Budapestben** kapható, a mennyiben az eckendorfi uradalmak mint ez évben, úgy 1898. évig csak egyedül ezen cégnek fognak répa-magot szállítani, mely cég az erre vonatkozó árjegyzéket kívántra ingyen és bérmentve megküldi.

1—4

TATÁR PÁI

szijgyártó Sárospatakon.

Készít mindennemű **lőszerszámokat** ugymint igaz- és parádés-szerszámokat, melyek készen a legnagyobb választékban is kaphatók.

Nyereg, bőrdíj, vadászcikk, istállószerek készítését is a legpontosabban teljesítem.

Javításokat gyorsan és pontosan foganatosítok. Béeses figyelmébe ajánlván.

Sárospatak, Kovács utca 7-7 sz.

5—12

A sárospataki főiskola könyvnyomdája által kiállítva, megjelent.

Kapható:

TRÓCSÁNYI BERTALANNÁL

Sárospatakon.

A gége tükrésztről, s annak ellenőrzése mellett a heveny és idült hurutos gégelob kezeléséről. (36 ábra.) — **A Pneumatikus gyógykezelésről,** a légzőszervek bántalmánál. — **A fülbetegknél** alkalmazható vizsgálati mód-száról a szervezetre. — **Az orrtükrésztről,** s annak értékéről az orr- és fülgyógyászat terén. — **Az orr- és garat-babarcokról,** s azoknak müleges eltávolításáról. — **A villamosság alkalmazásáról s hatásáról** a gyógyászat terén, és specialista orvos a mell-, gége-, orr- és fülbántalmak kezelésében Sárospatakon.

Sárospatak, Nyomtatta Steinfeld Jenő, az ev. ref. főiskola betüivel.